

FS

6188

899.962.1-32

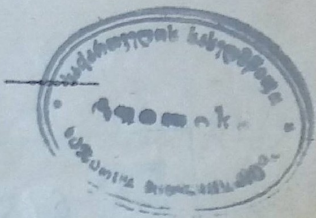

ნ ი ნ მ

მოთხოვნა

თავ. რაფიელ ვარსკვლავისა

F39
F102

თბილისი

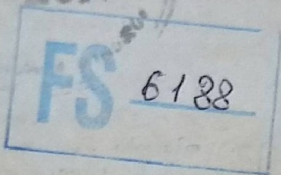
გვერდითი სულაძის სტამბა

1878

8723 (16 x 11) 15წ.

Дозволено Цензурою.
Тифлисъ, 2 Юля 1878 года.

50/100
11

№ 1.

ნიხლ

I

თფილისის ქალაქში, ოქრომჭედლების ქუჩაში, ერთი ნატარა ბაღკონიანი სახლი იყო. ამ სახლში, სკამზედ, ოცდა ორი წლის უმაწვილი გაცი იჯდა, ორიუ იდაუვით სტოლზე დაბჯუნოდა და თავი ხელეზე სჭონდა დახდობილი; მოგრობო თმა, მშვენიერათ, თითქმის მსრებადის გარდმოჭყუნოდა. ეს უმაწვილი გაცი ასე დაფიქრებუდიყო, ამ სახლში თოფი რომ დაეცალათ ვერას გაიგებდა. მცირეს სან შემდეგ ამ უმაწვილმა თავი მადლა აიღო, მშვენიერის წახლის ფერის თვალებიდა, ორმა მარტაღატის-ოღენმა ცრემლმა ღოყაზედ ვროვით ჩამო-

უარს, ერთი გული საკლავთ ამოიღონ და წამოღონ-
 თქვა: «დამტოვ, ისეთი რა შეგცოდე, რომ ასე სა-
 შინლათ ვიტანუკებო».....

ასე უჩივო ან იქნება, რომ ვსთქვანთ, ვინ იყო
 ეს უმაწილი გაცი, რამ მიასწევიან ამ მდგომარეო-
 ბამდინ და ან რის რსურო და გლოვა ქუანდა.

ამ უმაწილს სახელათ აღექსანდრე ერქო, ერთი
 ღარბი თავადის შვილი იყო. შვიდი წლისა რბ-
 ღათ დაწმომიღიყო, შატრონი აღარა ქუანდა და
 იყო ესრეთ სოფელში, მანამ ათის წლისა შეიქ-
 ნებოდა. მამინ, ამის ბედსედ, იმ სოფელში ერთმა
 შეძლებულმა რუსმა გვარათ დობრინმა, მგზავრათ
 გაიარა, ეს უმაწილი ნასა და ძაღიან მოეწონა, რად-
 გან საკვირველი მოტიტინე და ლამაზო იყო. დობ-
 რინმა აღექსანდრეს აღერსი დაუწყო, სიღი აჭამა
 და ქუითხა: «რომ წაგიუვანო, ჩემთან, ან წამოღვა-
 ლო?» უმაწილსაც დობრინსედ ასე გული შექვარ-
 და, რადგან დიდი ხანი იყო აღერსი აღარავისაგან
 გაგონა, რომ იმის სიტყვა ან უუვანია..... აღექსან-
 დრეს გულის შემეტვივარი და დამშლელიც აწავინა
 ქუანდა, გარდა ერთი განაყარი ბიძა-შვილისა, რე-
 მელიც ასე ქუთქრობდა: «ჟანდაბამდინაც გეს აჭკეს,
 ვინც უნდა წაიუვანოს, ეგ აქ აღარ მოვა და ძაღის

წილი უმა და მამული მე დამჩნება!».... მაგრამ ალექსანდრეს ერთი ღალა ჰქონდა, რომელიც მატრონობდა და უფლიდა ამას. იმ მსახურს სასულად თევდორე ერქო, სან-შესრული კაცია იყო და ამასთან საშინელი ერთგული ალექსანდრესი, რომლის მამასთანაც იყო შეზრდილი. ამ თევდორემ რომ კაცო მგზავნი რუსის სიტყვა, ითიქრა: «დმურთსა ვფიცავ, ეს ურიგო საქმე არ არისო, მოდი ხეიო ბატონის შვილს თან ვიასლები და წავუვებით ამ უცხო კაცს რუსეთშიაო, იქნება დმურთმა მიბრალდეს, ალექსანდრე იქ კაცათ გამოვიდეს და დმურთი, რომლის დმურთი, მტერს არ დაახავკრინებს!» — მართლა რომ ისეც მოხდა. — დაბრინმა უმაწვილი თავის მსახურით თან წაიყვანა. შეტერბურდში რომ მივიდნენ, მატრონა ალექსანდრე სასწავლებელში მიიტაცა; უმაწვილმა საუცხოოთ სწავლა დაიწყო, ასე რომ, თერთმეტს წელს შემდებ, საუბოეთესო სასწავლო გამოვიდა.

— აქ ალექსანდრეს გზა და ბედი ვაისსნა, მაგრამ ერთი საწუსანი უბედურება ეს შემთხვევია რომ, იმისი კეთილის მუთუელი რუსი კარდაიცვალა; ალექსანდრემ მრავალი იტირა და თავის თავს მორეოდ დაბლებულსაუით ჰხედავდა, რადგან დაბრინი მამ-

მასხვით უყვარდა. დობრინის შეძევებ, ალექსანდრე
 გულის ველარ იბრუნებდა და მალ-მალ წავიდოდა და
 იმის სსფლავსეუდ რამდენსამე სსათს დაჭყლფდა. რა-
 მფდენიმე სანი გამოსდა, ერთს ფფეს ალექსანდრე
 დაფიქრებულე იფდა თავის სსსლში; თვედორე შე-
 ვიდა და მოასსუნა: «შენი თავის ჭირიმე, ჩემფ ალექს-
 სანდრე, ბევრს ნუ ფიქრობ, რაფ დაკვარგეთ იმას
 ველარ მოვაწვიოთ, ასლ ჩვენს ქვეუნაში წავიდეთლ».

ალექსანდრემ მიუგო: «კარგათ ამბობ ჩემფ თვედო-
 რე; მაგრამ, ასეთი კაფი დაკვარგეთ, რომ, იმისი
 ცლლი ქვეუნაზედ ძვირიალ!» თვედორემ; «კარგი
 კაფი იუოვო, დმერთმა აცნობნოსო, მაგრამ, რა ვქნათ,
 შენი ჭირიმე, ქვეუნაზედ სიკვდილი წესიურიალ,
 შენ უფრო კარგი ფედ-მამა დაგესოცა, ასლ წავი-
 დეთ, იმათი სსფლავიფ ვიტიროთლ». ალექსანდრემ
 თვედორეს სიტუვა რომ მოისმინა, ასე იფიქრა:
 «ჩემი ფლდა მართლს ამბობს, სწავლას სომ მოვრ-
 ნი და სსმსსურე იქაფ შეიძლებალ». ამ ლაშარაკის
 შეძევებ, ორს ფფეს უკან, ალექსანდრე თავის ფლლით
 სსჭრთვედოსკენ გაემგზავრნენ და მეშვიდე კვირას
 თავიანთ სოფელში მივიდნენ. რადგანაფ ალექსანდ-
 რეს ბინა არა ჭქონდა, მღვდლისას ჩამოსტა და
 მორეს ფფესვე ფედ-მამის სსფლავი აგურთხებინა.

II

გაზატყუელი იყო, ტყე და მინდორი ამწვანდა,
 ფრინველთ გაღობა და სტკუნა ყურსა და გულის
 ატკობდა. ერთს მანისის კვირა დღეს მშვენიერი და-
 რი იყო; ქებულადიანთ ბედში დიდი შეფრინობა
 ჰქონდათ, მრავალი ქალი და კაცა მიუწვივნათ და
 ჩვენი ალექსანდრეც აქ იყო დაბატყებული. მადი-
 ან მხიარულება იყო და მასთან ლეკურის თამაშო-
 ბა: ბევრმა მშვენიერმა ქალმა მშვენივრათ ითამაშა,
 შექდეგ, ერთობ სმიანობა შეიქმნა: «ნინო ათამ-
 შეთო; ნინო, ნინოვო!»... აქ ერთი ქალი წამოაყუ-
 ნეს, შარის ფერი გაბა გო, ტანთ მადალი და მ-
 დიან წვრილი იყო, იმისა დიდრეკანი შავი თუ-
 ლები ბნელდინტივით ნაშერწყლებს აფრქვედა, მ-
 დალი და ცისარტყელსავით მოხრილი წარბები უხ-
 ტავდა უცნოდ სწორე ცხვირს და ფუნთუშა ღოკებს.
 ეს ქალი იყო ნინო, რომელიც ვამოიწვიეს სთამა-
 შოთ; რასაც წამს ნინო წინ წარბოდგა, მკლავები
 ნახად და მოხდენით გაშლა და მამინათვე ქარიშ-

ხალკით, ერთი შირი ცქვიტად ჩამოუარა; თავი ასე ამხედ ეჭირა და შირის სასესედ ასეთი უმანგოება და სინაზე ეწერა, რომ, ყველანი უნებურა იძახდნენ; «დმერთსა ვუფიჯავ, ანგელაზი ამასედ უკეთესი აღარ უნდა იყოს!».. ალექსანდრეს, ამის მეტათ ჟერ ნინო არ ენახა. რამწავ ეს ქალი დაინახა, გუღმა ძგერა დაუწყო, საშინლათ ათრთოლდა და შუბლზედ სული იტაცა, მარამ თვალთ დაუბნელდა და ასე გაუვითლდა, რომ ამის ასლო მდგომინ მიეხვანენ და ჭკითსავდნენ: «ალექსანდრეს, რა დაგემართა, ავათ სომ არა ხარ?»... ალექსანდრე, მცირეს ხანს შემდეგ მოუბრუნდა თვალები, მოიფშვნიტა და წამოხტა: «არაფერიო, დამცხა და იმისგან არისო»... შემდეგ აქეთ-იქით დაიწყო ყურება და ექადა იმას, ვინც იყო მიზეზი ამის გუღმის აღშფოთებისა, მაგრამ, ნინომ ლეკური გაათავა და ქალებში გაქრია და ისინიც ფუთვარავით გარს ესკვოდნენ, რადგან ყველას საუკარელი ქალი იყო. — აქ ალექსანდრე ერთს უჩაწვილს კაცს ჭკითსა: «ას ქალი ვინ იყო, აქ რომ ბოღლს დროს ლეკური ითამაშო?» იმან ჩაიგინაო და ჭკითსა: «სომ არ გავგახა?... კვ ქალი საღმამიანთ ნინოაო»... ალექსანდრემაც სამჯერ განიყორა, სუით, «საღმამიანთ ნინოაო»...

შემდეგ მიუბრუნდა იმავე უმაწვილს კაცს და სთხრა-
ვა, გამაგანო. იმან უპასუხა: «უმაწვილო, ამ ქა-
ლებს რაგორ გაუტანთ, ორი დღე რომ იტყვი-
ლო, ხსლო ვერ მიგეკარებთო: სომ ქსედავ, რამ-
თენნი არიან და რა ვიწროობა არისო»... წვეულებს
დაიშალა ისე, რომ ალექსანდრემ წინა ვერ გაიცნო.
ყველანი წავიდნენ, წამოვიდნენ, ალექსანდრეც გამო-
ვიდა ბელიდამ და თავს ჩაღუნული შინ მოვიდა, ორი
დღე არა ჭამარა და არცა სძინებია, ამიტომ რომ სს-
მულ-საჭმელი და ძილი ფიქრათაც არ მოსკლია....
ამ უმაწვილს ასეთი ისარი გაჭურჭადა გუღში, რომ
იმისი სიმწარე ყველას დაავიწუებდა. ალექსანდრეს
ის შეჭევსა ძრიელ ძვირად დაუყდა.....

III

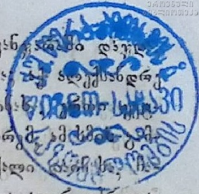
წვეულების მესამე დღე იყო, ალექსანდრე ქუჩაში
მოდიოდა, აქ სოლომონ საინოვო, — ამისი კარგი
მეგობარი და ამხანაგი — შემოეყარა, დიდხანს ყურე-
ბს დაუწყო და შემდეგ ჭკითხა: «უმაწვილო, ეს რა
დაგმართია, სახიდან სულ მოშლილხარო... ალექ-

თქვიანობა დასრულდა, რომელმაც სიბერე მოუს-
 წრიადა. უკუნეს ქვეყანაზედ ერთი სანუგეშო ნი-
 ნობა ჰქვანდა, რომელსაც შექნაწოდდა და ანებიერებ-
 და. ნინო ჩვიდმეტის წლის ქალი იყო და დედისა-
 თვის ერთი ურჩი სიტყვა არ ეთქვა. ახლანდელს
 ქალებს კი არა ჰგვანდა! მაგრამ, გასაკვირველიც არ
 არის ნინოსაგან დედის მოწილება, ამიტომ რომ,
 დედამ, ნინო, ძველებურათ, ღვთის მოყვარეობაში,
 გაზარდა და ნინო შვიდი წლისა ობლათ დაწახ;
 ბერვეში რომ ჩადგა, დედამ კითხვას და წერას მო-
 აუგა, შემდეგ ერთი დიაკვანი ასწავლიდა. ჟერ
 დავითნი გაათავა, შემდეგ სამონაწიქულა და სასარება
 ასე რომ, რომელსაც სუთმეტის წლისა შეიქნა, საღ-
 მთო წერილი უცხოთ იცოდა, რომელმაც გულში
 დაუნერგა ღვთის სიყვარული და რჯულის სიწმინ-
 დე; თქვესმეტის წლის რომ შეიქნა, მაშინ დედამ
 მისცა ნება „ვეფხისტყაოსნისა“ კითხვისა და ერთს
 წელაწადზედ ნინომ, თითქმის უკვირად იცოდა
 თვითთუღა ლექსი; გარდა ამისა, ნინომ მრავალი
 სხვა და სხვა საკრო წიგნები წაიკითხა და ამასთან
 კარგათ იცოდა, ხელ-საქმე, ხარდი, ჭანდრავა და
 დეკურის თამაშობა; საუცხოო უდიდობიანი ქვა-
 ვა ჰქონდა და ტკბილი მოღვაწე იყო; ერ-

თის სიტყვით, ეს ქალი ქართველურად გარკვად იყო. გარდადილი და ევროპიულისა კი მეტი არა იცოდნა, გარდა ტანცითობისა, რომელიც კიდევ უნდებოდა. ნინოსთან არა აღაძინას არ მოსწყინდებოდა, მოხუცებულსაც კი აიყოლიებდა ხოლმე და თითონ ჰუბუღასავით დაუდგრომელი და ცქრობდა იყო, მინამ რაგი მესხი დემეტრე წელიწადში გადადგა, სანდის-სან უნებურად ჩაფიქრდებოდა, გუფს რაღაც სუფა მოაწვებოდა და თითონაც არ იცოდნა რა მიზეზი იყო, თუმიცა ჩვიდმეტის წლის ქალისა, გინა კაცი-სათვის, ამ სნოვანებაში, ამ გვარს ჩაფიქრება ცხადი ასახსნელი არის!....

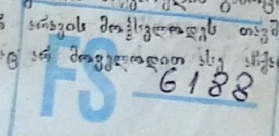
ნინომ თიქრს უფრო მოუძატა, მას შემდეგ რაც ქუზუღაძისათ ბაღში წვეულება ქონდათ. იქ, ნინომ, ალექსანდრეს თვალი მოჭკრა, დიდათ განითლდა და მთელმა ტანმა ურყოლა დაუწყო; გულში ერთმა ტკბილათ მწველმა ნაპერწკალმა გაუარა, რომელსაც ჩვენს მღაბიურს ენაზედ უხმობენ სიყვარულად. მას აქვთ, ნინოს, დღისით და სიზმარში, ალექსანდრეს უფლ თვალი-წინ ედგა და ისიც არ იცოდნა, რომ ეს უმაწვილიც იმისი მლოცხვი და მონა შექმნილიყო!

მაშინ, რომელსაც ალექსანდრემ ალუაფის კარებში შესულა დააძინა, ამ დროს ნინო შინ დაფიქ-

რეზული იყდა, წამოდგა და იმ თუნიანობა დაედა
 რომელიც კისში გადმოსტეკროდა, აქ აღექსანდრე
 კარებში შევიდა, ნინომ რომ დაისხ, აქ აღექსანდრე
 რად შეტკიულა, ასე რომ აღექსანდრემ ამისმის გმ
 გონემ, მალლა აისედა, იქ რომ ქალი რაღაცისა, ჩა
 კირულივით, ერთს ალაგს შესდგა და აღარ იძროდა.
 ნინოს კვილი ელენემ ვერ გაიგო, თორემ ერთს
 არეულბას მოხდენდა. აქ, ნინო რომ გონებას
 მოვიდა, ძალიან შეწუხდა, რაზედ დავიყვარეო.
 მცირეს ხანს შემდეგ, აღექსანდრეს გადმოსძახა:
 უმაწვილო! ვინა ბრძანდებით, ახ ვინა გნებავთო?...
 აღექსანდრემ ხმა ვუღარ ამოიღო. ნინომ კიდეე გად-
 მოსძახა: თუ დედას ექებთ, მალლა ამობრძანდითო.
 აღექსანდრემ, ამისმა გამგონემ, მაშინათვე კომპეტედ
 აირბინა, აქ წინ ნინო მოეგება და ჭვითისა: «ვის
 ექებთ?» ამან უმასუხა: «ეს სამი დეე არის, ერთს
 ბედში მშენიერი უკვალი ვნასე, რომლის შვირებამ
 ღამის გამოგიფოსო, აქ მოვედ და შენ გახდე, ჩა-
 მო უკვილოვო!»...

ჩვენთვის რომ ვაფიქროთ, ამ გვარი უმაწვილო-
 რი, უაღვილო და უსწრო სიუვარულის გამოცხადე-
 ბა, ვგონებ, ვერ არავის მოჭსვლოდას თავში და
 აღექსანდრესაგანც არ მოველოდით ასე აჩქარებას

და ასე წინ დაუსედავს ქვევას, მაგრამ, რამდენი
 დღე იყო რომ ალექსანდრეს, თეორი და ჭარბი
 ჩუქურღებრებუ ალან ემსახურებოდნენ, და მიზეზიც
 ეს იყო ამისა ამ გვარის თუქსაკატის ქვევისა....
 ნინომ, რა ეს გაიგონა, თავ-პირი აუტყვიდა და
 წარმოსთქვა: «არ ვიცი ვინა ბრძანდებით, ჭკუიანი,
 თუ გიჟი, მხოლოდ ამას გთხოვ, აქედამ წაბრძან-
 დეთ და ჩუენი მშვიდობიანობა არ შეარყიოთ; დე-
 და-ჩემმა, რომ გაიგოს ეს ანბავი, ერთს უფთას და-
 მაწიქსო!»... ნინოს უნდოდა რომ შინ შესულიყო,
 ამ დროს ალექსანდრემ შეუძახა: «ღმერთს გაფიცებ,
 ვრთი სიტყვა მიმისმინო!».. ნინო მობრუნდა და
 წარმოსთქვა: «ბრძანო». ალექსანდრემ მიუგო: «ეს
 სიამი დღე არის, შენს ძეხნაში ვარ, შენმა სიუვარულ-
 მა გამაგიჟა, ხლა ძლივს გიპოვნე და შენ გაგდებს
 მაბრებო; დამბადებელსა ვფიცავ, თუ შენ ნებს არ
 მომცემ, რომ დღეში ერთხელ მაინც დაგინახო
 ხოლმე, ჩემს თავს ჩემის სულით მოვიკლავ და ცო-
 ლა შენი იქნება!»... ნინოსაც, რასაკვირველია ალექ-
 სანდრე უუვარდა მას შემდეგ, რომელსაც ის ბაღში
 პირველათ ნახა, მაგრამ ამ მსწრაფლმა შემ-
 თხვევამ უადგილოდ და უდროოდ 'სიუვარულის გა-
 მოცხადებამ ასე გაასტკრა და გააბრუნა, რომ თეს-

სკედ ძლივსლა იდგა. რა ხლექსანდრესაგან ეს სიტყვები გაიგონა, გუღმა ჟრჟოლა დაუწყო, თავბრუ დაესხა, თვალთ დაუბნელდა და ძლივსლა წარმოსთქვა: «ღმერთს გათვინებ, უძეწვილო, წადი, წადი აქედამ, მე შენი არა მესმისრათ!»... ამ სიტყვასკედ გაბრუნდა, გარები ძლივსლა გააღო, წაქცევას ღამოდა და მდივანსკედ მიესვენა. აქ ხლექსანდრე გაშტურებული დარჩა, რამდენსამე ხანს იდგა, ბოლოს, ხანა რომ გვერდით აღაჩვიან უდგას, შუბლზე სკელი იტაცა გამოებრუნდა, ვიბესკედ მარღათ ხამოიჩბინა და გიჟივით, სირბილით შინისკენ გამოსწია...

იმ ღამეს, არც წინოს და არც ხლექსანდრეს მიღი არ მოსკლიათ.

მუორე დღემაც თვიქრში და ოსკრასში განკლო, ორივეს მსრით; მესამეს დღეს ხლექსანდრემ კვლარ მოითმინა, გარეთუბნისაკენ წამოვიდა და სკლამიძანთ სახლს რომ მოასლოკდა, თანჯარებს უუკება დაუწყო, ამ დროს წინო, ქუჩის მხარეს, თანჯარასში იჯდა; ხლექსანდრე რომ დანახა, ძალთან იამა, ადგა და ბადში ხამოიჩბინა; ხლექსანდრემ იფიქრა, წინომ ვიდეკ თავი მოძარდილო, ძაგრამ, რა რიკათი გაიხარა, როდესაც წინო დაბლა დანახა. ხლექსანდრე მაშინათვე ბადჩას მიუახლოკდა და სთხოვა

ნინოს ნების დართვა ბაღში შესვლისა... ნინომ
 ჰკითხა: «რომელი ნაცნობობა გაძლევთ მაგ სიმარ-
 თლესა?» — ალექსანდრემ მიუგო: — «მე ბუჩუბას გე-
 მოაჩინებოდა; გული შეჩვენ მოილტვის და ეჩასატ-
 ის ალაშარაკებს... ჭკუა და გონება ვი გულის
 მონანი შექნილანო და აღარ მეთობენო»... ამ სიტ-
 უვებას შემდეგ ბაღში გადიჭრა, რადც გაშმაგე-
 ბულს ჰგვინდა, უნდოდა ნინოს მოხკეკოდა, მაგრამ
 ნინომ ეს თავისუფლება შორს დაიჭინა, რადგან
 ნინოს ჭკუა არ დაჰხელებოდა სიყვარულისაგან....
 ალექსანდრემ იფიქრა ნახვაც რომ მადინსა, ჩემთვის
 ესეც ბევრიო, ამ ფიქრის შემდეგ წაძმოსთქვა:
 «ქეი, მშვენიერო! დღესაც რომ გუშინდელივით მომ-
 ბურბოდი, არ ვიცი ჩემს თავს რას უზამდიო!!»
 ნინომ გაიღიმილა და უბახუხა: «გუშინ მე თითონ
 არ ვიცოდი, ჩემს თავს რა ამბავი აყოვო, მაგრამ,
 მე ვხედავ, ძრვილ ჩქარებულსარო»... ალექსანდრემ
 წაძმოსთქვა: «ჩება მომეც, რამდენიმე სიტყვა მსურს
 გადმოჭრა». — ნინომ: «აქ არავინ დაგვინახოსო,
 წამოხმანდით, იქით დაქსდეთ სადმო»... მანდობ-
 ლად, ეკრდახედ, აღუბლები იდგა, მივიდნენ ნინო
 და ალექსანდრე და იქ, მწვანეხედ, დასდნენ, უთ-
 მანუთის ვინაობა და ამბავი გამოიკითხეს. შემდეგ

ალექსანდრემ წარმოესთქვა: «ხეივანი სიციცხლეკი, რაღ
 შენ გნახე, მას აქეთ ხეივი თქვი და ცხვარება შენ
 შექმნილხარ. ეს კი არ ვიცი, შენი გული რადას
 გუბნებო?»... ნინომ მიუგო: «მე ხეივანს დღეში არ
 მოვიფიქრებდი, თუ ისეთი გაცი გამოჩნდებოდა,
 რომ მე შემიფარებოდა, ხეივანს გულს დედის სე-
 ვანის მეთი არა აჩვენებდა?»..... ამ სიტ-
 უვის შემდეგ, ნინო საშინლათ გაწითლდა, რძი
 ცრემლი გადმოვარდა და ასე სთქვა: «ერთი დღე
 იყო.... არ ვიცი, ის დღე უნდა ვწევდო, თუ ვდო-
 ცო..... იმ დღემ გულს ერთი დღი დამახო, რომ-
 დის მოჩვენა, არვის არ შეუძლიან, გარდა ერთი
 უმაწვილი გაციხა».... აქ ნინომ ღაშაჩაკი გაწვი-
 ტა და თვალისკედ სული დაიფარა.. ალექსანდრე,
 ამის გამგონე, საშინლად შეშინდა და აჩქარებითა
 ჰკითხა: «ვინ ხარ ის უმაწვილი გაცი?»... ნინომ
 ერთი გულის საგლავად ამოიხსრა და წარმოესთქვა:
 «შენა!»..... ამ სიტუვასკედ ალექსანდრეს ასეთი
 სიამოვნების წარსი დაეცა, რომ კისელამ თვალთ არ
 დაუბნელდა..... ნინოს ხელი გადასვია და ასე ტკბი-
 ლათ დაქვარა, რომ რათაკ, ელვასებრ გულში
 დაუარა და გადავიწყდათ, ქვეყნა არის სადმი, თუ
 არა!.. ამ დროს ნინოს თვალეში ასეთი ცხვარი

ეგონა, რომ ძრავალის ადამიანას გულ შესწვიდა...
 შემდეგ ამ მოულოდულოდ და უცნაურის თავისუფა-
 ლის, მარამ ალექსანდრესაგან უმალესის გრძნობის
 ნიშნის ქცევისა, ნინომ წარმოსთქვა: «ალექსანდრე,
 ასე უნდა იტოდე, მე დედის ჩემის ასეთი შიში და
 გრძელვა მაქვს და ასეთი სიუვარული, რომ ეს ამბავი
 იმან რომ შაიტოვს, ვგონებ, ჩემის ხელთ თავი მა-
 კიკლო და ამასაც გატყვი: ჟერ ქვეყანაზედ ადამი-
 ანი არ გამოსულა, რომ ჩემს ღოფას მოჭკარებოდე-
 სო და ეს მსხვერპლიც შენ შემოგწირო!»... შემ-
 დეგ დაუმატა: «სიუვარულმა დამძლია და ეს თავის
 უფლებს გამაბედვინაო». ამ სიტყვაზედ წამოდგა და
 უთხრა: «მშვიდობით, სვალამდისა!»... აქ ერთმე-
 ნეთს გამოესალმნენ და თავ-თავის ალაგას წავიდნენ.

რაღა გავაგრძელოთ, — ნინო და ალექსანდრე, უო-
 კვლ დღე ერთმენეთს ნახვიდნენ სოფელ ბაღნაშია...
 ერთს დღეს ალექსანდრემ ჭკითსა ნინოს: «როდემ-
 დის უნდა ესე ყმაწვილურათ ვიმალოთ? მოდი
 დედა-შენს ვაჭს მიუგზავნი, რომ შენი თავი მომ-
 ცესო». ნინომ: «მაგას ნუ იტ, შენი ჭინძიე,
 თორემ, დედა გამიჯავრდებაო»... ალექსანდრეს
 საშინლათ გაეცინა, ნინოს ყმაწვილურს სიტყვაზედ
 და წარმოსთქვა: «აქ გასაჯავრებელი რა არის, ერთ-

სულ ხომ უნდა გაგათხროფოსო?... ნინომ კიდევ უმასუხა: «არა, დედა მე არ მომიშორებსო»... ალექსანდრემ: «მაშ თითონ, როდესაც გათხოვდა, დედამას არ მოშორდაო?»...

ალექსანდრე ცხადათ ჭხედავდა, რომ ნინო ამ გაბრის ლაშარავისათვის, ჯერ ემაწვილია იყო; მცირეს ფიქრის შემდეგ სთქვა: «ნინო, შენ, თვინდ, ხემზე სიყვარულს ნუ შესცვლი და სხვისა მე ვიციო».

მართლათ, რამდენსამე დღეს უგან, ალექსანდრემ ერთი თავის მამის მეგობარი, ფრიდონ რბილამე, დახმარებული თავადი-შვილი, მიუგზავნა ელენესა და ქალი სთხვა. რა ელენემ ფრიდონის ლაშარავი მოისმინა, დაფიქრდა და შემდეგ წინარად წარმოსთქვა: «ბრძანებ, ბატონო, დიად უცხო სწავლულს ემაწვიდეს აქებენ, მაგრამ, სწორე მოგასხეხო, ჯერ არის და ლაჩობია, მერმე გამოჩენილი გაპარი არა აქვს... მერცხარამე სად გაგიგონია, მამი შენის მხეს, გამოჩენილს თავადათაო?»... ეს უგანასხეული სიტყვა ეწეინა ფრიდონს და წარმოსთქვა: «უკაცრათ გი ნუ გახდებოთ, რომ ცოტა თავის უფულათ ვიღაშარავო, რადგან ნათლიები ვართ და შენის რჯახის ბედნიერება მინდა... არა! მე კურთხეული-შვილო, თქვენს გვარში ხომ თითო სულელი არ დაილევს! მაგას

როგორ ბძანებ, შერცხლადიანი გამოჩენილი თავადნი არ არიან?... ცხანებულნი სულხან იყო — ალექსანდრეს შაშა — და პირველი კარას კაცი იყო, თუ შევესთან ნამსახური და ჩინებულა საქართველოში, შვილი ეგ არას და ახლანდელის დროის მისევედით, კარგი სწავლულია, და თუ ამას ბძანებ, რომ ბევრი ფული არა აქვსო, — მე და შენ რაღა ხაზინა გვიბრუნებ?... ერთი მიბძანე, კურთხეული მამაშენის თევედრეს მხესა! ედენე დიდხანს დაფიქრებული იყდა და შემდეგ უბახუხა: «ძარტალია, ჩემგან თავადი-შვილს ქალი ვა არ დეჭირებ, მაგრამ დალონება ეს არის, რომ გუშინაც მოციქული მომივიდა და უარი ვეღარ უთხარი და ახლა ჩემს სიტყვას არადეს არ შეგველიო». ფრიდონი: «გუშინ სხვამ კაცი გამომიგზავნა, დღეს მე ნიშნის მოვართმევ და საქმე გადავწყვიტოთო». ედენემ ძალიან შოკს დაიჭირა ეს სიტყვა, ასე რომ, ფრიდონ გაცეცხლდა და შეუძახა: «კარგია, ნათლი-დედავ, ნულარ სწუხდება, სეჭირა არ არის შენი გომბიო ქალი, ვნახავ, ვისაც უკეთესს მისცემო». ედენემ ამ სიტყვასევე დაშინლად შეჭყვირა: «უი, შენ ჩემო თავო! ჩემი ნინუცა, გომბიო რათ იქმებაო!» აქ ფრიდონ კარეთ გამოვიდა და კარები ძალიან მიანარც-

სა გაჰყავებულა. ელენემ მრავალი უშვერი სიტყვები
 მიაყოლა უკან....

ფრიდონ ამ შემთხვევით, ასე გაცნობსლებული იყო,
 ღამის რომ შეესკვდროდა, ასე არ შეეპოებოდა,
 როგორც პეტრე გომიას...

რას შინ მოვიდა, ორი დღე კარში აღარ გამო-
 სულა, და არც აღუქსანდრეს შეატყობინა ეს ამბავი,
 რადგან იმას ძალიან შეაწუხებდა.

ელქეძაც იფაქრა: ფრიდონ ერთი ხათაბაღა კა-
 ცია, საქმე არა გადაშიროსრა, ისევე სჯობს ნი-
 ნოს საქმეს შეუდგეა. იმავე დღესვე ქვრივი ელისა-
 ბედა დაიბარა და მოციქულათ გაცხადნა ღვინა გორ-
 დამესთან, რომელც კარგის გვარის კაცის შვილი
 იყო და დიდის უმა და მამულის პეტრე, მარამ
 სამინკლი მსკდი და გარეჟნილი... ელენე დიდს კაცო-
 ბას და სიმდიდრეს ეძებდა და საქმეც გაუწივდა,
 ასე რომ, ორი დღეს უკან ქორწილის თადარიგს შე-
 უდგა და ძალიანაც დაამურა.

ნინუგას გათხოვების სმა, მთელს ქალაქში მთი-
 იფინა, მაგრამ ჯერ აღუქსანდრეს არ შეეყო, რა-
 მიუხედავად ასე ფიქრობდა: ერთერთ ფრიდონ ჯერ სა-
 მბიანთსა არა უოთფილა, თორემ აქამდინ ამბავს
 შემატყობინებინებდა. ამ მიზეზით აღუქსანდრე
 გულ დინჯათ იყო. ერთს დღეს, დღით, ქუჩაში

მოდიოდა. აქ თავის მეგობარი სოლომონ სანოვი
 შემოეყარა და შორიდაძვე შემოსძახა: ხსალი ამბავი
 არ გაგიგიაო, ნინო რომ ჟვარს იწერსო?... ალექ-
 სანდრემ განცვიფრებით ჭკითხა: «როგორ ჟვარს
 იწერსო?» სოლომონმა გაიციხა და უბასუხა: «არ
 იცი, ქალი ჟვარს როგორ დაიწერსო?... აი თუ გინ-
 და ხვალ წავიდეთ და ჟვარის წერას უყურეთო».
 ალექსანდრემ კიდევ აჩქარებით ჭკითხა: «ვისზედ იწერს
 ჟვარსა, რატომ მე არ ვიციო?» სოლომონმა უბა-
 სუხა: «ამტომ არ იცი, რომ ჟერ მოწვევარი არ
 მოგვსვლიაო, და სწორე გითხრა, ლევან გარდაძე
 ბუნდური უმაწვილი გაცი არის, რომ იმისთანა ქალს
 ირთავსო. ამ სიტუვასზედ ალექსანდრეს თავბრუ
 დაესხა, მუხლები მოუკრდა, გადაქცევას ღამოდა... ამ
 ამბის გამგონეს, მესი რომ დასცემოდა, ის ერჩივ-
 ნა, მაგრამ ალექსანდრეს არ უნდოდა სისუსტე გა-
 მოეჩინა; თავი შეიმავრა და ძლივსღა წამოიბუტბუ-
 ტა: «მშვიდობით, სოლომონ, არა მცლიანო» და
 აჩქარებულად და გულ მოწვევტილი ფრიდონისაკენ
 წავიდა. აქ კარებთან ფრიდონის ბიჭი დაჰხვდა,
 ალექსანდრემ ჭკითხა: «ბატონი შინაბრძანდება?»
 ბიჭმა მოასხუნა: «აქ არ გახლავთო». ალექსანდრემ:
 «მაშ სადარია, სადამაძიანთსა ხომ არ წაბრძანდა?»

ბიჭმა კიდევ მოახსენა: «ბატონი სალმამიანის გუ-
შინს წინ ბრძანდებოდა, აქედან გაჟავრებული მობ-
რძანდა, ორი დღე შინიდან გაქმნი არ გამობრძანე-
ბულა და დღეს დილით სოფელში წაბრძანდა». —
ალექსანდრემ ასეა და დაარწმუნა გული ნინოს გათ-
სოკებაზე და მისგან უოკლის თერს. აქედან, გამ-
წარკბული შინ მოვიდა და დავანზე დაეცა, - ჯერ უძაწ-
ვილივით ძრავალი იტინა, შემდეგ წამოჯდა, სტოლს
დაეხუინა და ძალ-ძალ ოხრავდა... ესაა იმ მდგომარ-
ეობაში იყო ალექსანდრე, როდესაც ჰიბრეკლათ ჩვენ
გავიცანით, ამ ამბის დასაწყისში და როდესაც გამ-
წარკბული წარმოხატვა: «დემეტო, ისეთი რა შეგ-
ნოდა, რომ ასე საშინლად ვიტანჯები!».....

IV

ალექსანდრე რომ ამ უოფაში იყო, იმ დროს
თქედოკე შემოვიდა, ბატონი რომ შეწუხებული და
მოტირალი დაინახა, თავი გაიქინა და წარმოხატვა:
«რა არის ალექსანდრე, შენს გასრდას, რატომ არ
შემეტყობინებ?... ეს რამდენიმე დღე არის, სულ
დადონებული დადასარ და ესაა მოტირალსა გბე-

დავ!.. ძამის შენის საფლავის მიხედვით, თუ არ გამ-
სიარულდება, ან არ შემატყობინებ, რა გაჭირდება
გაქვს, ჩემს თავს ერთს რასმე აუტყვ... ამ მოსუ-
ცებულს, ნუ ამბობდებო!... ალექსანდრემ რომ
თევდორის სიტყვები მოისმინა, უხეხუს: «ჩემასთანა
უბედური ვაგი, ვგონებ, ქვეყანასვედ არ იფოსო».....
თევდორემ: «რა ამბავია?» ალექსანდრემ მიუგო:
«ესა რაღა ვსთქვ, როცა ვკვდა დეკარტო!.....
ძაგრამ ერთი უადა განსარჯო: პატარა ბარათს გა-
კატან, გარეთ უანს გადი, იქ საღმადიანთ სხდომი
თვითსე და ის ბარათი გოგოს მიუცე, რომ თავის
პატარას შეიღოს ნინოს მარტოსო, სხვა არავის
მისცესო». თევდორემ კიდევ თავი გაქინა..... მიწ-
ვდა რაც ამბავი იყო და მოახსნა: «ჩემ დროულმა
ვაგიმა ქალბებთან ბარათები არ უნდა ხტაროსო, მაგ-
რამ შენის გულისხმავის თუნდა ჯანდაბას წავუღო!!».....

აქ ალექსანდრე დაჟდა და ნინოს წიგნი მისწერა.
ამ წიგნში ასე ეწერა:

სულზე უტყბესო ნინო!

არ ვიცი ვინ გამოიჭრა უღი და ასე უდ-
როყოთ საფლავი ვინ მოძითხარ?!..... ნეტავი შინ-
კვლავთვე უარი გეთქო ჩემთვის და ან შენის სულით

მოგველ, მე ის მეზივნა!..... მაშინ მეცოდინებო-
 და: ვისგანა ვკლები! ახლა ერთი სათხოვარილა დამ-
 რიოდია: ხსკვარი სათი ღრუება მხუტე, შენთან სა-
 ლაშაწაკო მაქვს.

შენი ალექსანდრე.

ალექსანდრემ ეს ბარათი დაბეჭდა, თუკდორეს
 მისცა და გაისტუმრა. ხსკვარ საათს უკან გულ-
 მა ველარ გაუძლო, თითონაც საღმამიანთკენ გას-
 წია... თუკდორეს მოკწია და უკან დააბრუნა. თითონ
 საღამამიანთ ბელსას მიუსლოვდა და დაინახა, რომ ნი-
 ნო ერთ სეს ქვეშა ზის; მაშინათვე დობეზედ გადავიდა
 და შორიდაძვე შესძახა: «ნინო, ეს რა გავიგონე,
 არ გეპარალები?—რატომ არ ჩამქოლამო!»... ნი-
 ნომ, რა ალექსანდრეს სმა გაიგონა, ფეხზედ წა-
 მოუარდა, ამისაკენ გამოიქცა, გადაეხვია, გულზედ
 თავი დახდო და ტირილი შექცნა.—ამათი ხასვა ერ-
 თი საცოდაობა იყო;—ორთაკეს გულები ამოუჭდათ,
 ერთი იძახდა: «ნინო!»... მეორე გულის საკლავათ წარ-
 მოსთქვამდა: «ალექსანდრე!»... ამ სასულეობის მეტი
 არა ისმოდა... რაკი ტირილი და წუწუნი გაათა-
 ვეს, მაშინ ალექსანდრემ წარმოსთქვა: «ნინო, მე
 მეტი ველარ მოძიფიქრებარა, მოდი, ამდამ გა-
 გაბარებ, ცოტა ხანს მოკეთებინეთ სადმე სოფელში,

ჟვარჩი დავიწიროთ და შევძვევ ისევ შენს დედასთან
 მოვიდეთო. ნინომ უბასუსა: «დედა რომ არა მყვან-
 დეს, მაშინ ადვილი იყოფო, მაგრამ, მაგ საქმეს,
 რასაც შენ ამბობ, რასაც წამს დედა შეიტყობს მა-
 შინათვე, სულიც გასცვივა, და ან რა ხეიწს ვნასავთ,
 რომ ადამიანის სიკვდილში ჩავდგეთო»... ალექსან-
 დრემ: «მაშ საუღარში, რაღა ჟვარჩის წერას შეუდ-
 გნენ, უარს სთქვიო»... ნინო ძველებურათ გაზდი-
 ლი ქალი იყო; ამისმა გამგონემ წარმოსთქვა: «მე
 აღრევატ ვითხარ, — დედის ჩემის ისეთი შიში და
 სიყვარული მაქვს, რომ იმისს ბრძანებას მე უარს
 ვერა ვუფოთო; ამას გარდა, უარს რომ ვსთქვა, ქვე-
 უანა რადას, იტყვისო, უბათ ამომიღებენო»... ალექ-
 სანდრემ: «ქვეუანამ რაც უნდა ილაშარავოს, თუ გი
 ჩვენ ბედნიერები ვიქნებითო»... ნინომ ამოიღხარა
 და სთქვა: ჭეი, ალექსანდრე! ქალის თვარ-ხმალი —
 სახელი და ხამუსი არის, თუ ესენი წმინდათ არ
 დავიცვით, იცრდე ჩვენი ცხოვრება ამის და შესაბ-
 რადისი იქნებაო!»... ალექსანდრემ მკაცრათ და მწა-
 რეთ მიუგო: «მე აქ ამისათვის არ მოვსულვარო,
 რომ ქადაგება მოვისმინო»... ამ სიტყვასვე გაბ-
 რუნდა და წასულა დააპირა... ნინომ შეუბასა: «ალექ-
 სანდრე, ღმერთს გათიტებ, აქ დაბრუნდიო!»... ალექ-

სანდრო მობრუნდა და უთხრა: «მშვენიერო, მე ვხედავ, შენი სიყვარული, სულ სიტყვე ყოფილას!»... ნინომ მწარის დიმილით წარმოსთქვა: «ჭეი, საყვარელო! მე ჩემი თავი და ნამუსი ძვირათ დამიფასებია; ჩემს ტუჩებზედ და ღოუბებზედ, პირველათ შენმა ტუჩებმა იტკბანურებს; ესლან მკარდი, ჩემმა ცრემლებმა დაგისკელეს და შენ გი იძახი, არ გიყვარვარო!... რომელი თავდაცული ქალი გაბედავდა ამ წინდაუსედაობას, როგორც მე მოვიჭეცი და უცნობს ვანს ნება მოგეც ალერსისა, თუ არ შეყვარებული და ჭკუა დაბნეული.... ერთი ბეწო წესიერება, უდილობა და მორიდებაც არ ვიქონიე ამ შემთხვევაში და შენ გი საყვადურებს მთავარად... განა?... ძაგრამ დინსი ვარ ყველაფრისა!»..... აქ ნინოს გული ამოუყვდა და ტირილი დაიწყო... ალექსანდრემ ნახა, რომ ნინო ჭკმდარითს დაშვარვობს, სული გამოართო და უთხრა: «მაშ მშვიდობით, ჩემო ნინო! მე ვხედავ, რომ ამ ჭკუანაზედ მე აღარ მეცხორებო, — რიღას მუშაკი ვარ?..... მშვიდობით, ჩემო ნინო, და გახსოვდეს, რომ ერთი კაცი იყო ჭკუანაზედ, რომელმაც სიყვარულიც და თავიც შემოგწირა..... იყავ მშვიდობით და უფაღსა ვსთხოვ, სხვასთან უფრო ბედნიერი იყო... ნინომ, რა ეს

მწარე სიტყვები გაიგონა, მაშინათვე მიჭხვდა, რომ
 ამხოთ არ იყო ნათქვამი და შეუძახა: «თუ შენს
 თავს აუტ ხ რასმე, მეც ჩემს თავს ან დავიშურებო
 და იცოდე, ორი საშინელი ცოდვა თავს დაგედ-
 ბაო!..... სირცხვილი არ არი ატრე სულ მოკლეო-
 ბა?... ჩვენ უნდა ვიცოცხლოთ და ერთმანეთს ვა-
 ნუგეშებდეთო... ალექსანდრემ მიუგო: «ვერა ნუ-
 გეში, მე გუფს ველან პოძიბერუნებსო». ნინომ წარ-
 მოსთქვა: «მაშ მე რაღა უნდა ვქნა, რომ ჩემმა ბე-
 დმა ეს მწარე ნაღველი დამალკინაო?— შენ კიდევ
 უმაწვილი კაცი ხარ, ერთს თკეს შემდეგ დაგავიწყ-
 ები, სხვას უკეთეს ჭინსავ, შეიყვარებ და გააბედ-
 ნიერებ, მატრამ, ვინ იცის, მოითმინე, ბედი ჩაჩხია,
 იწება რა დროებას შევესწრათ?... თუ სააქაოს არა,
 საიქიოს უკეთესი ქვეანა არისო!»... ამ დროს თან-
 ჯარადამ სმა გამოხდა: «ნინო, ნინო! სადა ხარო»...
 ნინომ რომ ეს სმა გაიგო, წარმოსთქვა: «უი, დე-
 და შეძახასო» და იმ სიტუაცედ ალექსანდრეს ხე-
 ლი გამოართო და უთხრა; «მშვიდობით, ალექსან-
 დრე და გახსოვდეს შენი ნინოო... ასე სთქვა და
 შინათკენ გაქცა. აქ ალექსანდრე განრუებულავით,
 მარტო დარჩა, შემდეგ ესეც გამობრუნდა და თავ
 ჩაღწეული და გულ მოკლეული შინათკენ წამოვიდა.

ამ დროს, ფანჯრებიდან ვიღაც უმაწვილებმა დაუძახეს; «აღუქსანდრე, აქ ამოდით!» ამას არაკისი არა ესმოდა რა. იმათ შინც არ დანიშლეს. ერთი უმაწვილი კაცი ფანჯარაში თითქმის ნახევრობამდის გადმოეკიდა და დაუძახა: «ქეი, ქართველი, ბიჭო! რას დიდგულობ, რატომ არ გვგადრულობ?» აღუქსანდრემ ძალდა აისედა და სოფლიდან სანთვი და სხვანი თავის მკობრები იტან, რომელნიც ხელს უჭნევენ. მეტი ღონე აღარ იყო, იმათთან ხვიდა. ისინი კარებში მოეკებნენ. ერთმა შეუძახა: «რა დავკარგავს, რომ დედამიწას ჩახტქეროდით?» მეორემ წარმოსთქვა: «თუ ვარსკვლავთ მრინსუელი ხარ, წყნას უნდა იუფრობოდეთ». მესამემ ქვითხა: «ხვალ ქარწილში არა ხარ დაპატიუებული?».. ამ უმაწვილებმა არ იცოდნენ აღუქსანდრეს გულში, რა ვარაში ტრიალებდა. ამან უბახუხა: «თქვენ შეეჩვეით, მე ხვალ სოფელში მივდივარ, ბიძა-შვილი ხვალ გამხდომია». უმაწვილებმა ერთობ წარმოსთქვეს: «რას ამბობ, უშენოთ დახათი არა გვაქვსო, ღამიანი ნინოს ქარწილში სულ დცხრილით წყალი» უნდა ვზიდოთ...»

— აღუქსანდრემ ნახა რომ ეს ხალხი ცოტა მარხობათ იყო, იფიქრ: «აქ ჩემი საქმე არ არისო: რა

დაკარგე და წას გეძებო». როგორც იყო, ამით თავი დაახწია, შინ წავიდა და თვედღურს უთხრა: «მეტი ცხენი იმეუნე, ხვალ სოფელში უნდა წავიდეთ: ეს ქალაქი საშინლათ შემსაგდაო». თვედღურს ეს ამბავი ძაღვან იამა, იფიქრა: «ჩემი ბატონი იქ გუფს გაართობსო» და ცხენების თაღარებს შეუდგა. ძეგურს დღეს დილით ხდრე ბატონ-უმათ სოფლისკენ გასწიეს.

V

იქნება უკოთა სთქვან, რომ თუ ალექსანდრეს ისე ძრეულ უყვარდა ნინო, რატომ უკველი თავის ღონის ძიება და საშუალება არ მოიხმარა, რატომ ბოლომდის არ იბრძოლა, რომ ნინო შეერთო. მაგრამ ალექსანდრე, რადგან არ იყო იმ კაცობრივი, რომელთაც ხასიათი და განუსჯელი ფიქრი დაემთნება უინსა და გრძნობასა, ამასთან ალექსანდრეს დიან კარგად ჭქონდა გაგონებულნი და გატნობილი ნინოს დედის ელენეს ჯიუტი ხასიუთი და ნინოს მტერიც და შეუწყველი სიტყვა და მო-

ჩილება დედისადმი, რომ ამის წინააღმდეგი საშუალება ვფიქრებინა რამე, ამისათვის თავის თავი შესწირა ამგვარის ბედის განკარგულებას!... ალექსანდრემ ესეც იფიქრა: «მე რომ ამ განწირულებაში უძაწვილური რამ მოვიქმედო, ქალების ჭირს ვეღარ ამოშალე და უმჯობესია ხემმა სვედრმა ძვევ დამსაჯოსო, ვიდრე ხაღხას სასატილო და სალაშარაკო შევაქხეო და ან ნინოზედ ვალაშარაკო ვინძეო... და ეს რომ ვინცოდე, ბოლო ხედი სასარგებლო იქნება, მაშინ სხვა რიგათ მოვიქცეოდით!»....

აქ ფიქრი გასწევიტა და მცირე ხანს შემდეგ წარმოსთქვა: «აჰ, რა ნეტარება იქნებოდა... ძაგრამ..... აქ ალექსანდრემ სიტყვა აღარ შეასრულა, თვალები დახუჭა, რამდენიმე ცრემლი გადმოყარა, შემდეგ გული მოიბრუნა, კეთილმა ფიქრმა უინი და სიუყარული დასძლია; აქ განიზრახა რომ მცირეს ხანს თავი მოარიდოს სადმე და ამ აზრით სოფლისაკენ წაქეპართა.

ნინომ, რასაკვირველია, ალექსანდრეს ქალაქიდან გასულა არ იცოდა; იჯდა თავის ოთახში და გუშინდელს ღაშარაკს მოიგონებდა, ამასთან განსჯიდა თავის გარემოებასა და ფიქრობდა შემდეგისათვის, თუ რა ცხოვრება განემზადებინა ამისათვის ბედსა.

ესეც ცხადათ იცოდა, რომ დედის უწილობა და უწი-
 რის თქმა არ შეიძლებოდა ამისაგან... ნინო, რამ-
 დენიც მომეტებულს თქვირში შედიოდა, იმდენი,
 უბეტესად ალექსანდრეს სიყვარული განუქლიერდე-
 ბოდა და უღრღნიდა გულსა... ბოლოს, ამ ტკბილს
 ტანჯვაში წარმოსთქვა: «ქეი, ალექსანდრე, ალექსან-
 დრე! ეს რა ცეცხლში ხამაგდე! ის დღე დაიქცა,
 რასაც დღეს მე შენ ზარეკლად განახო!»... უცნოვ
 ალექსანდრე რომ შემოსულიყო საითმე, ნინო გაბ-
 დაესკევოდა და ეტყოდა: «წამო ალექსანდრე, გადვი-
 კარგნეთ სადმე, ოღონდ ჩვენ ერთმანეთს არ მოუ-
 შორდეთო!»... ამ დროს უცნოვ კარები გაუღო და
 ნინოს დედა ელენე შემოვიდა ოთახში. ელენემ რომ
 თვის ქალი დაღონებულად დაინახა, წარმოსთქვა:
 «შვილო, რატომ ხვრე ხარ, აქ მარტო რას უწა-
 ხარ.... ეს რამდენიმე ხანია, შენ სევდიანსა გხედავ,
 ხომ არა გტკივარა?»... ნინომ მოასხუნა: «არა დე-
 დის მხემ, მე არაფერი..... ისე რადსაც დავუთქრ-
 დიო... ელენემ განაგრძელა: «შვილო, რატომ სწო-
 რეთ არ მეტყვი, თუ გტკივა რამე, ცოტა კიდეც
 განდი.... მაგრამ, მეც რომ შენი ხნისა ვიყავი, აგ-
 რე სევდიანობა დამქმდა, მანამ გავიხსოვდებოდიო...
 ასეა, შვილო, ხომ იცი შენი ბედნიერება მინდა, —

შენს თავსა მთხოვენ და სიტყვაც მიუვდი, რადგან ვიტყვი რომ დედის მოწილი ხარ და უარს არ იტყოდი.... ლევან გორდამე, შენი საქმეო, უცხეო შვილია და ესაა ამისთვის შემოკული, რომ შენც დაგკითხო!»...

ელენე რა იცოდა, იმის ქალის გულში რა დარდი ტრიალებდა. ნინომ რომ დედის სიტყვები მოისმინა, არ იყო რომ გული არ აუჩქარებდა და არ იცოდა რა ეთქვა, — ბევრსევე კვიდა ამის საქმე, მაგრამ უარის თქმა ძნელი იყო ნინოსაგან, ამისთვისაც წაბმოსთქვა: «დედას ჭირიმე! მე რა უარი შემიძლიან, თუ თქვენი ხემა გასლავთ?..... მაგრამ რომ არ გამათხოვოთ, უმჯობესი იქნებაო»... ელენემ, ამისმა გამგონებ, შეჭყვიან: «უი, ჩემს თავსა! რას ამბობ, შვილო, — მე რა ხერხ ბეჭი შვილების ბატონი ვარ, რომ შენთვისაც არ ვიზრუნო?»... არა განცხადოს დედა! დედის-ერთას შინ კერ დაგაბეჭებო!»... ნინომ მიუგო: «მე თქვენი მოშორება არ მინდაო». ელენემ: «მაგას ვინ გიჩვენებ? ქმარი შეირთე და ორივე ჩემთან იყავითო». — ნინოს, ყოველს მხრით მოჭრილი ჭქობდა გზა. ელენემ, რა ქალი ადვილათ დაიმორჩილა, თავის სიმკეს გორდამეს, ხელ-ახლათ, კაცი გაუცხუნა და ქორწილს დაეშუა.

VI

ჩვენ ვიცი, რომ ნინოს საქმით იყო ამოჩ-
 ჩეული ლევან გორდაძე, მაგრამ ღირსი იყო, თუ
 არა ღამაში ნინოსი, ჰქონდა თუ არა განათლება,
 ან კეთილი თვისებანი — არ ვუწყოთ.

ლევან სიურძითვე ობოლი დარჩომილიყო და მო-
 სუცებული მამიდა ზდიდა და მუტათ ანუბეულებდა.
 ლევან თუმიცა სასწავლებელში იყო მიცემილი, მაგ-
 რამ იქიდან ვერა გამოიტანა: სსკანი, ამისი ტო-
 ლები რომ წიგნს კითხულობდნენ, ეს სალაშქრს უკ-
 რავდა, სსკანი რომ თავისუფლათ იყვნენ და ეკვლე-
 სიაში წავიდოდნენ, ეს კოჭებს შეეჭვოდა და ჭ-
 ღაღღის ფრიალს ათამაშებდა. — ბოლოს თექვსმე-
 ტის წლისა შეიქნა, კითხვა ძლივს ისწავლა; ერთს
 დღეს, ოსტატს სტემა და მამინ იმაზედ გალახეს
 და სასწავლებლიდან:ც დაითხოვეს. ლევანის გამოგ-
 დება სასწავლებლიდან, ძალიან იწუხია ამისა მამი-
 დამ და უნდოდა ეჩივლა, მაგრამ სხვებმა დაუშ-
 ლეს. — შემდეგ ამისა, ადგა და ლევანს უთხრა: მშვი-

ღო, უძა და მამული გიორგდებს, შენ დიაკვანათ
 სრამ არ მინდისარ, იმითი აჩა-ბახა რას გარგებს,
 წადი შენს მამულს მოუარე! — ღევანსაც ეს უნ-
 დოდდა.... თავის თავი რომ მებატონეთ და თავი-
 სუფლათ დაინახა, სინარულით ფეხზე კელარ დადგა;
 მსშინათვე სოფელში წავიდა, ჟერ იქ, კარგა ხანი,
 გურდღლებსა სდიან. რა ეს შექცევს მოსწეინდა.
 გლეს კაცებს ფული შეაწერა და ქალაქში ჩამოვიდა.
 აქ მიწეუა ხელი და «საცა ბოლი მალაღი იყო, ეს
 იმისი მყოფი იყო!» — ჟერ საზანდრებს გაუძეობ-
 რდა და იმაზედ მრავალი ფული გააფუჭა, რა გა-
 საფუხუდა, ბალი აღარ დარჩა, რომ იქ ღრე არ
 გაეტარებინა: სად გაუთენდებოდა და სად დაუღამ-
 დებოდა, აღარ იცოდა... ამ ნაინ ცხრუკებაში გა-
 ტარა კარგა ღრე, სუდდატანებით მამიდაც მოუკ-
 ვდა, რომლისაც არ იყო რომ ცოტათი არ ქშინე-
 ბოდა. — მამინ ყავახანების სშირი სტუმარი შეიქ-
 ნა, მიწეუა ხელი ღოთობას და ყომაკბაზობას, მრ-
 ვალი ვალი დაიდო, მაგრამ თავისას არ იშლიდა, თუმიც
 ფულეობაც შემოაკლდებოდა სოფელე. რა ამის ამფსონ-
 მა ღოთებმა ფულის სისურვე შეატყეს ღევანს, და-
 უწეს რჩევა: «ერთი მდიდარი ქალი შინათე, თო-
 რემ საფუხული მოდისო და სამითრათ არ გადაგვეჭ-

ცესო». ეს იყო ამ დროს ელენეს მოციქულიც მოუვიდა და რასაკვირველია, რომ ლევან უაჩს არ ეტყუოდა. —

ახლა იფიქრეთ, ამ ჩვეულების პიტრონს, რა პატივის ცემა და სიუკარული ექნებოდა ცოლისა? !... და კიდევ იტყოდა სოლძე: «ერთი ფულები ჩავიდო სულში და რაც მე იმ ქალუკას მოუყვდე გვერდით, მაშინ თავის გბილებს ჩაცვიკნულს დედას და:ქადასო... საკვირველიც არ ხრის, რომ ლევან ამას იტყოდა, ამიტომ რომ ასეთი ამფორნები ეშოვნა, რომელთათვისაც ქვეყანაზედ წმინდა აღარა იყოდა. — ესენი გახლდნენ: ერთი ბაყალი, სამი მიკიტანი, ერთი ფასაბი, ერთი მეთამბაქოე და ოთხნიც უსახლ-კარო და უსელაბო გაცები, რომელთაც უწოდებენ — «მაყარნებათ!»... ლევანს რომ მოციქული მოუვიდა, მაშინვე ამ თავის ამფორნებს ახარა და ეტყოდა: «ბიჭებო! მე ცოლი რათ მინდა, მე ფული მინდა, ფულიო!... ჩემი საცოლომც ენაცვლებო: ღიზს, სოფიოს, კაკელას და სხვებს, მე და თქვენ რომ ვიციითო!»... საბრძლო ნინომ კი არ იცოდა, რა ავაზაკს გაცს უსაროდა იმისი ფულები, და კისი მონა უნდა შექმხილიყო!

ახ, ნინო, ნინო! ჩემი სული სწუხს და გული
 ისრწინება ამ სიტყვის წერაში, შენის სიბრალულთ
 და კემდური სკედრსა შენსა!...

ყემოთ გამოხატულის ხასიათების პატრონს ლე-
 ვანს, ერთი გარგი თვისება ჰქონდა: ნათესავების სიყ-
 ვარული და ამასთანავე საკურკული ჩხვილი გული, ეტ-
 უობდა, რომ ჩამომკვლავით გარვის გვარის იყო,
 მაგრამ პატრონი და გამწრდელი არ შეჭსკედროდა
 რაგანა. დემოთო, რამდენი ემაწვილი კაცი იღუ-
 შება, უპატრონობით, ცუდის მაგალითით და გარ-
 ყვნილს საზოგადოებაში ყოფნით!... დემოთმა უწ-
 უის, ლევანმა იცოდა თუ არა, ქორწინება რა სი-
 დუმლობა იყო; ვინცის მოესმინა ოდესმე, რომ
 ქორწინება იყო წმინდა საიდუმლობა, რათა არის
 შეკრთება იესო ქრისტესი ეკკლესიასთან; ეჭვი მაქვს
 რომ ლევან ამ საიდუმლობებისათვის წმინდის სინი-
 დისით და კრძალვით ყოფილიყო მომზადებული,
 მაგრამ ჩვენ რაც უნდა მსჯელობაში შევიდეთ, ის
 ხალხი თავისებურათ მოემზადა საქორწილოთ.

VII

ერთს სუთმაბათს ღამეს, საღმისიანთ სახლში დი-
დი ქორწილი იყო განაღებული. უცებ რომ შეგა-
სედნათ ამ სახლში, მრავალს გამსიარებულს ქაღასა
და კაცს ნახავდით; მეფე და დედოფალი ერთს ტახ-
ტზე დაესხათ, ამით წინ პირის მეღვინეთ დაეწოქნათ
და იყო დიდი ფულის და ნიუთების გაჭდალოცვა.
— აჰ, საღმისათვის, რომ ყური დაგკდოთ, მრავ-
ალს გვაწს ღაშაწაკს გაიგონებდით, — ზოგი მეფეს
აქებდა და ზოგი დედოფალსა. მაგრამ ნინუცა გი-
ასე გაბრწყებული და გაღურწყებული იჯდა, რომ ერ-
თმა, ამ საზოგადოებაში მეოფთაგანმა კიდევ
სთქვა: «რა გქნა ამ დედოფალს ეღენთა ხომ არ
ფტამია პატარაობისას, რომ ასე გაშაგებულა?».....
ამ კაცმა ეს გი არ იცოდა, ნინოს გულში რა კა-
რამი ტრიალებდა! — მეფე გი მაგდენს აწას დაგიდე-
და: წამოდეგებოდა, მად-მად, ჩიბუხს მივარდებოდა,
სად რას დადედა, გაუძღომდათ ხიდს შექცამდა, —
აღარა გაეგებოდაწ; ბოლოს მივიდოდა ცოდს გა-

დაეხვეწა და ჰქონდა მხედრები ალექსი და უზრ-
 დელი ხარ-ხარი!... რაღა განვაგრძელოთ, ნინუცა
 ცხადათ ჰხედავდა, რა კაცის ხელში ჩავარდა და რა
 მწარე დროება მოელოდა შემდეგში?... ამ ქალს ის
 უფრო ჰქვამდა ბოროტად, როდესაც ალექსანდრეს მო-
 იგონებდა და თავის ფიქრში ლევანს შეადარებდა!...
 ამ ქორწილმაც განვლო, როგორც სხვა ქორ-
 წილებს გაუკვლია: ღსანიით და შექცევით. ჩაი, ბი-
 ლი, საზანდრობი, ლეკურის თამაშობა, შემდეგ ვას-
 შმის გათაკება მდისინ ჭისვების ტრიალი და მერ-
 რეს დღეს, სიუვარული და მამტიტვიტვილი ფაღუს-
 ტაკი!...

VIII

ნინომ თავის თუი ასე რიგათ აჩვენა ლევანს ნა-
 ზის ქვეით, ტკბილის სიუვარულიანის დაბანაკით
 და ალექსით, რომ ეს მხეცი, რამდენსამე ხანს,
 თითქმის დაიბნა, მაგრამ ლევანს მალე აუსუვდა
 გული კეთილისცხროვებითა, მოიგონა ისევ თავის
 ამფსონები და ბაღებისაკენ გასწია, სადაც რამდენი-

მე დღე დაკარგული იყო სოფლე და ნინო კი ელ-
და მარტო, გულ ამოსკვნილი!

ერთს დღეს ლევანი გვიან მოვიდა შინ დაზარ-
სოშებული. ბოდიშისა და აღესის მაგიერათ, რად-
გან ორი დღე შინ არა უფიქროს, ნინოს შეუ-
ტია: «ხეძთვის რატომ ვახში მი არ შეგინახავს!»...
ნინომ მიუგო: «არ ვიცოდა ბატონო, თუ ასე გვი-
ან მოხმანდებოდით, თორემ უკვლავ შეგინახავ-
დი!»... აქ ლევანმა სიტუა გააწვეტინა ნინოს და
შეუძახა: «მა რაღა იცი, თუ ისიცი არ ვახსოვს,
შენი ქმარი რადის მოვა შინა და მშიერია თუ
მწუწკვალა!»... თუმცა ლევან ასე მამლარი იყო
პურითა და ღვინითა, რომ სოფელი, თითქმის, უკ-
ში ამოსდიოდა, მაგრამ ნინოცამ მანც უცხო ვახ-
ში მი მოუშინებინა და მიართო. ლევან დაჟდა და
კიდევ ხარხათ დაიწყო ჭამა და ბოლოს ზედ სტ-
ლზედ მიეძინა. ნინომ იფიქრა: «ეს უთოთ გან-
ტე იქცევა ასე, თორემ, როგორ იკადრებს, რომ
თავის თავი, ასე უწყალოთ, შეამძიმოს ხარკა-
თა!»... ნინომ ის კი არ იცოდა რომ ლევან, რა
გარეუნილი მუცლის პატრონი იყო; ეს სამაგული
ქმრის ხასიეთიც მალე იხილა. — ლევან უოკელთვის
გატყებისას მოვიდოდა სოფლე შინ და დიდის თერ-

თქმის საათზედ გაიღვიძებდა, ერთს ორ ჩიბუსს
 მოსწევდა, შემდეგ მიართმევდნენ ჩაის, უშველებლის
 სტაქნით, რომელშიაც დაუმატებდა ხუთს ნატყსს
 შაქარს, დაასხამდა რძეს და შიგ ერთს ფუნთუშა
 თეთრს ჰუარს ჩააღებოდა და ისე მიართმევდა; ხუთ
 სტაქანს ჩაის რომ დაჭლევდა ლევან, თავის ათის
 ჩიბუსით, შემდეგ ტანთ ჩაიცომდა, ერთს დაუსტ-
 ვენდა, (რომელიც ქნიშავდა: ღრობკა მოწყობათით),
 ჩაჭედებოდა შიგ და გასწევდა.—აწა ვინ იცოდა,
 სად იყო იმის ბინა და ან რომლის დაბრუნებოდა
 შინა.—რასაკვირველია, ნინოს ამგვარი ქმრის ყო-
 ფა-ქცევა აწუხებდა, ჭკლავდა, მაგრამ თავის სულ-
 გრძელობით ვეკლას ითმენდა!

თათონ ნინო კი დილით ადრე ადგებოდა და
 ილოცავდა, ზგუჯლებრივ; შემდეგ, სადილის თად-
 რის მისცემდა და ბოლოს, მთელი დღე, ან წიგ-
 ნებს კითხულობდა და ან ხელ-საქმობდა. თუ ქმარი
 შინა ჭკვანდა და ებინა, ნინო ცდილობდა რომ სას-
 ლში აწავის გაეფარებინა, რომ ლევანს ძალი ან შე-
 ურყოფო და ყოვლის მხრით იმის სიამოვნებას ცდი-
 ლობდა; ნინო ჭკვდავდა, ბედმა რა კაცის ხელშიაც
 ჩავდო და ის კი ან იცოდა, რა რიგით მოეშლე-
 ვინებინა ქმრისთვის მრავალი ცუდი ქცევა. მიუ-

რაბდა, მსოფლივ, სიმშვიდით მოეცეს იმის ბევ-
 რი უხნაურნი და ცუდი ჩუქულებანი და იყო მის-
 თვის თანა-მკვლანი. — ამასთან ნინო ყოველს ქმრის
 შინიანობას აღასრულებდა იმ განძნასვით, ეგებს
 ამით მოვიკარგო; გაბდა ამისა, თუცა ნინო იტყ-
 ნულოდ იყო, რომ ლევან ვახშმით ძვირით მოვიდო-
 და შინ, მაგრამ, მანც მოუცდიდა სოფელ იმას.
 რასაკვირველია, ელენე ნინოს ღება, ვახშმის აღრე
 მოხრთქევდა და მოისვენებდა სოფელ, ის გი არ იცო-
 და, ან სიძე რადის მოდის შინ და ან ნინო რა-
 დისა წკება. — ნინო გი იყდა და ელოდა ლევანს;
 ამ ღოდინში, რა თვალი და გუდი გადუღამდებო-
 და, ვახშმიც აღარ იამებოდა სოფელ და ისე უნდა
 დაწოდდებოდა. ერთსელ ნინომ, ამ გვარს ღოდინ-
 ში, დიდხანს წიგნი ივითსა და ამ ვითსვაში ძალიან
 დიდობდა. ფასკრები დარეკეს, ვერა გაიგონა, მდი-
 ვანზე მიჰქინა და მსკმ რომ თავი ამოყო, მაშინ
 თვალი გაახილა, ხასა რომ სანთელი ძლივსდა ბეჭ-
 ტავდა, ვახშმი ისეკ ისე იყო გაშლილი და ლევან
 გი არსად ჰსჩინდა... მაშინ, გუდმტყვიანულოთ და
 მწარის ღიმილით წარმოსთქვა: ღდასე, გათუნდა და
 ჩემი ქმარი გი არსად არის... გინა ჩემი ღდენი,
 ამ სიამოვნებით უნდა გავატარო?..!...

მშვენიერი ნინასთვის რომ შაკესუნდათ, მიღუ-
 ულს მოვარესა ჭკვანდა და იმის ღოყებზედ ვარდი
 აღაზნა ჭკვანდა.

ერს დღეს, საღამოსანზედ, ლევან მთვრალი მოვიდა
 შინა, თავის ამფსონებით და ნინოს უთხრა: «სტუმ-
 რები მამიყვანია, მშვიდები ვასტყობით, ჩქარა სადი-
 ლი გვაჭამეო და შენც ჩვენთან შეეჭვიო... ნი-
 ნომ უზახუსა: «დაღოცვილო, რაღა დროს სადილია
 და თუ სტუმრები გყავდათ მოწვეული, რატომ დი-
 ლას არ მიბრძანეო?»... ლევანმა: «განა არ იცი მე
 დილას შინ არ ვყოფილვარ, ეს საძი დღეა ორთა-
 ჭადას საქმე მქონდა, იქ ვიყავიო... მერე, რა გვიანი
 არის, — უოკული დიდი კატი საღამოზედ მიიწმევს
 სადილსაო... ნინო ძლიან შეწუსდა, ასე უცბე სტუმ-
 რების მოწვევას და ეგონა, ბლამა მართებული ხად-
 ხი იზნება; ის ვი არ იცოდა, ლევანს ვინ მოეყვან-
 ნა სტუმრათ: ესენი იყვნენ ისევ ის შაჟარები, რომ-
 ლებიც ჩვენ ზეგით ჩამოკუთვალეთ. რა ნინომ ეს
 ხადხი დაინახა, მეტის მწუსარებით თვალი დაუბ-
 ნელდა და წაქცევას ღამოდა, მაგრამ ქმრისთვის
 უარი ვერ ეთქვა შიშითა და კრძალვითა: მხალღოთ
 ამას ეკადრებოდა დმურთსა, ამ დროს, უცხე, არა-
 ვინ შემოგვესწრასო და ეს ხადხი ჩემს სახლში არა
 ნახონო!...

ლევანმა, თავას ამხონებათ, შუა ღამემდის ილო-
თეს, მრავალი ჭურჭელი და სკამები დაღეწეს, შემ-
დეგ ადგნენ და ერთობ, საზანდრებით, ბადისავენ
გასწიეს!!.

რა ბაღში მივიდნენ, იქ სულ ასლათ ვასშამი გაა-
ხაღეს და შექნეს სმეუღობა.—ლორები იმნთეს
ეცადნენ, რომ ლევან დაათვრეს, ასე რომ იქ უგო-
ნო შექმნილს დაეძინა; მაშინ, რაც ფული ქქონდა,
ჯიბეში ამოაღალეს, თითონ ვი აქეთ-იქით წავიდნენ,
წამოვიდნენ და იმას იქ დაანებეს თავი, მძინარეს
და უმატრინოთ, ერთის სის ძირას... რა განთიად-
მა მოატანა, ლევანს გამოეუღობა და რომ ნახა გვერ-
დით აღარავინა ქეჯს, წარმოსთქვა: «დასე ის შურ-
ტები, რა თინს მოვიდნენო და ასლა უნდა დამცი-
ნონო: ლევან დაკათრეთო»... ამ სიტყვაზედ ფეს-
ზედ წამოდგა, მაგრამ ბარბაცი დაიწყო, რადგან
თავი ასტკიუნოდა და კიდევ დვინო არ გამოჭნულე-
ბოდა. ამ მდგომარეობაში, როგორც იყო, ქვევითი
წამოვიდა კრწანისიდან და რა ბანოებთან მოვიდა,
აქ ერთს მეგობარს ძეახანოვესთან შევიდა, ჩიბუსი
მოითხრვა, შემდეგ იბანა და რა უნდოდა ფული მი-
ეცა, ნახა რომ ჯიბეში გროში აღარა აქვს; მაშინა
სთქვა: «რავქნა ოცი თუმანი ფული მქონდა და სულ

საზანდრებისთვის მიმიტიალ?... მუხანოვკმ მოახსენა: «თქვენსეუდ გახლდეს აბანოს ფულის, შემდეგ მიბოძეთო». აქ ლევან დროშკაში ჩავდა და შინ მოვიდა, იმ დროს, რომ ნინოსაც ის იყო მდივანსეუდ მისმინებოდა ქმრის ლოდინში და ვანშიაში ისეუდ ისე იყო გაშლილი. რა ლევანმა სუფრა დაინახა გაშლილი, შესძახა: «ეს მიუვარს შენა, ნინო, რომ ქმრის შატვი იცო!... შიმშილითა ვკვდები, შემობრალეო!»... ამ უკირილსეუდ, ნინომ უცებ თვალი გახილა, შეერთა და ქმარი რომ დაინახა, გაუღიმილა, შემდეგ წამოდგა, მივიდა გადასკვია ლევანს და უთხრა: «თუ მური გშიან, მიიერთვია». — ლევანმა ნინოს ხელი წაჭკრა, წაბარბარა და შეუყვირა: «მურის ჭამს, რა შენ დაგვეითსებო?!»... ამ სიტყვებს შემდეგ მივიდა სუფრასთან და სარბათ ჭამა დაუწყია სითარს. ნინოს აღაგას, სხვა ქალი რომ ყოფილიყო, ამ გებას, ქმრის აღერსეუდ, ან გუდას შემოაყრიდა, ან იტარებდა და ან ერთს შფოთს წამოაგდებდა, მაგრამ, ნინომ, კიდევ ტკბილის დიმილით მოახსენა ქმარსა: «ხელს რათა მკრამ, ხედა ლევან. შენა ნინო არა ვარო?!»...

ამ სიტყვსეუდ ლევან გადასკვიან ნინოს და რამდენჯერმე დასტლოშნა!...

თუმცა ამ მხედს საშინელი ღვინის და ჩიბუხის სუნია ამოსდიოდა ჰინიდაძე, მაგრამ, ნინო როგორ შეიმჩნევდა მწუხარებას და შიშს და სცდილობდა, ეკება როგორმე ესიამოვნებინა ქმრისათვის და არ გაეყავრებინა.

აქ ღვეკანს კინწი მოსწედა ბევრის ლოთობისა და დამის ტუქისაგან, ძილი მოკვიდა, ნინო დაბლა დასო, თვითონ კალთაზედ თავი დაუდო და ისე დაიძინა.

ნინოსაც, თუმცა არ სძინებოდა, მაგრამ ქმრის მოწიფებით და იმის გამოღვიძების ლოდინში მტკივნეულებას და დაღალულობას არ იმჩნევდა, თუმცა ძალიან ვი იტანჯებოდა, მუხლები სულ დაუბუფდა და იყო წამებაში.— შუადღის დროსდა გამოიღვიძა გნიაზმა, რომდენიმე ჩიბუხი მოსწია, შემდეგ კრთი დაუსტეინა, დროშკა მოართვეს, ჩაჯდა შიგ და გასწია!...

ნინომ, რა ამ ტანჯვას მოჰჩა, წაშმოსთქვა: «დაძაბებულა? ადრეე მოწყალე იყავ ჩემზედ და ახლა რაღათ იდე ხელა?»...

ღვეკან რომ დროშკით წამოვიდა, მთელი ქალაქი შემოიარბინა, რადგან დროშკით სიარული უკვარდა (მ. შინ ფ. ევტონიძე ა. რ. ეო) და აწოდა ეს არ მოიწყეს-

და ასე სიარულსა, შემდეგ კერძოდ გაიჭრა, ხან აქეთ ეცა და ხან იქით, საღამომდის ასე იტანტა-ლა, მინამ თავიდგან ღვინის ძალა გამოუვიდოდა; რა გამოფხიზლდა, იფიქრა: სად წავიდეკო?—შინ მოსვლა ესარებოდა და ფულად აღარა ჰქონდა, რომ წასულიყო სადმე და ისევე უღონობით, სახლს მოატანა, აქ ტყუილათ თავი მოიკათმეოფა და დაწვა...

ასე უნდა ჩიტოდეო, რომ ღვინის, შინ არა დააყენებდა რა, გარდა უფულოების მეტი და იმისთვის ის დღე-დღე არ იყო, როდესაც ფული არა ჰქონდა: ავთმეოფიცი მაშინ შეიქნებოდა, უძღურციც და შინ მოსაშვეო. — ღვინის, მანც, შინ გულში არ გაუბლო, მოსწყინდა წოლა და იფიქრა: «თუ ფული არ ვიშოკე, არ იქნებოა». ამ აზრით ადგა, ტანთ ჩაიცო და ბაზრისკენ გასწია; აქ ერთი ნაცნობი ვაჭარი ჰქონდა, ოცს თუძანს ესესა, ამანც ორმოცის თუძანის ვეჭსილი გამოართო და ფული მისცა. რა ღვინის ფული ჟიბეში ჩაიდო, იფიქრა: «ესლა ჩემს დოსტებს ვეღარ ვიშოკეო, აკერ დაღამდო და ისევე ივან ივანითან წავაღ და იქ დროს გავატარებოა».

IX

ივან ივანიჩი ერთი საწყალო ვაჭი იყო, უმაწვილს
 ვაჭებს მიიწკვავდა, ქალაქდს ათამაშებდა და თითონ
 ქალაქდის თუღლითა სცნოგრობდა... ჩვენი ლევანაც
 აქ მოხმანდა შესაქცევათ.

ამავე დროს ნინო შინ იჯდა, გულმა შეფრთვა
 დაწყო და მუცლის ტკივილები მოუვიდა... ედენემ
 რომ ეს გაიგო, რადგან ქალი მუცელქმნილი ჭეკან-
 და, — მაშინათვე ბიჭები გაგზავნა, ბატონი მოძებ-
 ნათ, რომ, ან ექიმი და ან ბებია ინაღვლონო. —
 ბიჭებმა მრავალი ეძებეს ბატონი; მაგრამ იმის ცხ-
 ვისა ვერა გაიგესრა.

რადგან ჩვენ ვიციოთ სადაცა ბრძანდება ლევანი,
 ვნახოთ, იმასაც მტკივნეულება აქვს რამე, თუ შექ-
 ცევაშია ივან ივანიჩისას.

ივან ივანიჩისას რომ შებრძანებულაყვიოთ, ჰი-
 ვულათ ვერას დაინახვდით, რადგან საშინელი ჩი-
 ბუნის ბოლო იდგა; ასე რომ ვაჭი ვაჭს ძღაყს იც-
 ნობდა; შემდეგ ვნახვდათ რომ, რამდენსავე ადგილს

სტოლები იყო გაშლილი და უძაწვილი კატები ქალღმერთს შეეჭყუოდნენ. ერთს სტოლზედ, რამდენსაჲმე უომარბასს, ლეკან ჩაეკდოთ სელში, მალ-მალ ღვინოს დაუსსამდნენ და უგებდნენ ფულებს... ზგერ მამლებმა იეივლეს, რამდენიმე ზინი, ამ სასოგადოებიდან, თავიანთ სახლებში კიდევ წავიდნენ და ლეკან კი მიზანსოშეუღლი, წამი და წამი დაიძახებდა: «მოვიდეს ჩიბუსი და ღვინო!»...

უომარბასებმა ასე გახადეს ღვინით ლეკან, რომ გატეხა აღარაფრისა ჭქონდა; რაც ფული, ეხადა სულ მოუტეს; ახლა ბუჭლებზედ ეთამაშებოდნენ, რა ისინიც გამოცალეს ხელიდან, ადგენ და შინ წავიდნენ; ლეკანს კი ასე ეგონა, გვერდით კიდევ მიზის კინძვეს და იძახდა: «მოდის ორი თუმანი, დაჭკრით!»... ბოლოს ლეკანს ღვინომ დასძლია, ჩიბუსი ხელიდან გაჭკრდა და იქვე მიეძინა!... გამღვიპებული და შატრონიც არა ვინა ჭეკანდა, რადგან გათუნება იყო და სახლის შატრონსაც დასძინებდა. — რა გათუნდა კნაზმა თვალი გახსნა, ხანა, რომ იქ აღარა ვინ არის, ჟიბუში სულ ჩაიყო, შიგთამაჯის მუტა ველარა ამოგნარა და წარმოსთქვა: «ბიჭოს! ფულები სულ წამიგია!»... ამ სიტყვაზედ წამოდგა, კარში გამოვიდა და გარეთ — უბნისაკენ

გამოსწია; აქ ერთს ქუჩაში, ერთს ძველს სახლთან მოვიდა, კარები დაარაკუნა, მცირეს ხანს უკან, შიგნიდან დაუძახეს: «ვინა ხარ?» — ლევანმა: «ვარი გააღეთ, ანგელოზების უსტახაში ვარ!»... ლევანი ხმასედ იცნეს, მაშინათვე ვარი გაუღეს, წინ ერთი ბებერი მოეგება და შინ შეიყვანა.....

ახ ნინო, ნინო! შენ რა მდგომარეობაში ხარ და შენი ქმარი კი ვის აღერსსა და სკვენაში არის!....

აგერ წირვები დარეკეს როდესაც ლევან ძლივს შინ მოვიდა, აქ, წინ მსახური მიეგება, ბატონს უური დაუჭირა და მოასხენა: «ვაჟის ძმა, დმერთმა ადლეგრძელოს!»... ამ სიტყვაზედ ლევანმა ასეთი სილა ჭკრა ბიჭსა, რომ საბრალთ, სამკერ წახარბაცდა.... მაშინ ბატონმა შეუძახარა: «არა, შე არამხადუკ, კინაღამ უურები დამსიე, განა მე არ ვიცოდი რომ ვაჟი შეუღებოდა?»...

ლევან რომ მადლა ავიდა, აქ ეღენე მოეგება და შემოსძახა: «გენაცვალოს ელენე, სადა ხარ შეილო? რამდენი გამებნინე, შენმა დაბერებამა, ექიმი გვინდოდა, კინაღამ ნინუცა სედიდამ არ გამომცვალა!».... ამ სიტყვაზედ ლევანმა უბასუხა: «შე ვურთხეულა, ვაცს ათასი საქმე მიჭკვს, თავ-ბედისა აღარა გამოგიარა... ექამდინ, ერთს რუსთან ვიყავ, არ-

ზებს ვაწერინებდიო!... მერე, ერთი ეს მიბრძანე, მე რა ბებია ვარ, რომ შენ გეოფილგეყავა? ან ნინოს საექიმო რა სჭირდაო, დედა-კანდი კამბეჩსა ჰგავსო!... ელენემ, განცვიფრებით წარმოთქვა: «რას ამბობ შეილა, გენაცვალოს ელენე!... ჩემი ნინუცა რეგორი კამბეჩია!... გინაღამ არ მომიკვდა, მაგრამ ჩემმა დედა-ლვთისამ შემიბრძალა და ვაჟიც მოგვცაო!» ამ სიტყვებზედ ელენემ სთხოვა ლევანს, ერთი ძიძა გვიშოვე სადმეო... ლევანმა დამშვიდებით მოასსუნა: «რას მიბრძანებ, შენი ჭარბე დედაკ, ჩემს შვილს რა ძიძა უნდა?—თითო ყლუშა ღვინო ჩაუღებოთ თითო საათში, რომ ყუთიანი გამოვიდესო!» ელენემ, გაოცებულმა, უპასუხა: «შვილა, უმწიფლის გაზდა, ღვინოთ ვას გაუგონიაო?!»..... ლევანმა ელენეს ეური აღარ ათხოვა, ოთახში შევიდა, ნინოს დაჰგონა, ცოტა ხანს გვერდით მოუწა, შემდეგ შვილი მოაგვანინა, უაღერსა და მცირეს ხანს ჰქონდა მისი ტრფობა.—ნინოს ძალიან იამა, ლევანისაგან ამ გვარი ქცევა, რადგან ნატრული იყო შირის აღერსსა!... მაგრამ ლევანს, ვერც ცოლი და ვერც შვილის ყოფამ ვერ ჩაუგდეს გულში ნამდვილი, გრძნობიერი სიყვარული ცოლისადმი. ორ საათს უგან, წამოდგა და ნინოს უთხრა: «მე

წავალ, ძაძის ვაშლითა. ამ სიტყვით კარში გამო-
ვალ და ისევ ეშმაკის გზას შეუდგა!

ნინო კი სისარულისაგან აღარ იყო, ვაჟი რომ
მიეცა. ძალ-ძალ მთაყენინებდა, გულში ჩაკრავდა,
დაჭკოტნიდა, ხან თითონ მუძუს მოაწოვებდა და
ჭკოტნიდა ესრეთ მისი ხლეჩისი. — იმისთვისაც, სძირათ
წარმოსთქვამდა: «გმადლობ შენთვის უფალა, რომ
ამდენს მწუხარებასთან, შეილიც არის ნუგეშით გა-
მიხინჯო!»....

X

გორის მარცაში, მტკვრის შირსა, ერთი მშვენი-
ერი სოფელი იყო; მხლობლათ, უცხო ტყე და
მინდვრები ჭკოტნიდა! ერთს სადამოს ხანს, წყლის
შირსა ერთი ყმაწვილი კაცი დადიოდა დაფიქრებუ-
ლი, რა დაიღალა, მწვანესუდ დაჟდა და უფურება
რომ, წყალსუდ, წყნარათ, ტივი მიტურავდა, მაგრამ,
მხლობლათ რომ შეეხდა კაცს ამ ყმაწვილისათვის
ცხადათ შეტყუებდა, რომ ამის აზრი და ფიქრი
სხვაგან ჭფრინავდა. — რა ტივი ჩიარა, ყმაწვილი

კაცმა ამოიღოს და წარმოასთქვას: «აგურ ერთი წელნიწადია, რაც მოჰმორღი იმ ქალაქსა, სხითაც ეს ტივი მიტურავს და სადაც ჩემი სიტყვასდუ დაუტრეკია!»... «აგურ ერთი წელნიწადია, — განაგრძო მან — რაც თავი მოვაწიდუ მშვენიერის წინას, რათა გონებოდამ გადაქედო, მე იმის სიუვატული, მაგრამ, ვაიძუ, რომ იმის მოშორებაში, უფრო გაშიდიდა და გამიძნელა წელული!»...

გგონებ ამ სიტყვებოდამ სცაბს წამკითხველი, რომ ეს უმაწვილი კაცი, ჩვენი ალექსანდრე იყო.

მცირეს ფიქრის შემდეგ, ალექსანდრემ, კიდევ წარმოასთქვა: «ტუთილია ჩემი აქ ცხოვრებაო, არც ცოცხლებში ურკვიარ და არც მკვდარშიაო!» ამასთანა დაუმატა: «ვისთვისაც მე ამ ჭირს ვითმენ და ვისაც თავი შევსწირე, სურებს რომ ისეუ იმის უფრებაში მოკვდე, ვიდრე შორილამ ვივაგლახოგო»... ამ აზრით შეარქს დღეს, თავის მოსუცნებულის თევდორეთი, ქალაქისკენ გამოასწია. რა თბილისში მოვიდა, საღმთმანთ შირ-და-შირ სახლი დაიჭირა, რომ, კეპის, აქედამ, წინას თვალი მოვკრა სოლმეო და იმითამ მაინც ვინუგემოგო.

წინამ, რასაკვირველია, არ იცოდა ალექსანდრეს ქალაქში მოსვლა, — ეს იყო, ახლათ ქვემოკობადონ

ამდგარყო და სწუხდა რომ, რომდენიმე დღე იყო
 ლეკანი შინ არ შემოსულიყო. ელენეც სიძის ეურე-
 ბით გადაურეგდა და იმისმა ყოფა-ქცევამ სიბერე
 მოუსწრაფა, მაგრამ მადეკარი და გულის შემატკი-
 ვარი არა ვინ უჩნდა, — ერთს დღეს ელენემ ნინოს
 უთხრა: «შვილო ეს ამთენი საქმეები გვაქვს, შენი
 ქმარიც არას დასდევს და არ ვიცი რა უწყამლოთ?».
 ნინომ მოასსენა: «მოდო, დედაც, ნათლიას შეუთვა-
 ლეთ, ეგების მოვიდეს ან თითონ ითავოს და ან
 იშოვნოს ვინმეა». ელენეს ქალის რჩევა მოეწონა,
 მაგრამ წარმოსთქვა: «რა გქნა შვილო, შენი ნათლია
 დიდ-კაცობს, აღარ გგვადრულობს და მანც კაცს
 გაუბზავნი, ეგებს გვირჩიოს რამეა». — ამ აზრით,
 ელენემ წიგნი მისწერა ნინოს ნათლიასა, გრიგოლ
 წიწმოს და თავის დარდი აცნობა.

ნინოს ნათლია ერთი ამბარტაკანი კაცი იყო, არა-
 ვის საქმეს გასრად არ იღებდა სოფლმე; რა ელენეს
 წიგნი მიუვიდა, იფიქრა: ჩემს ნათლი-დედას უარი
 არ ეთქმის და მე კი იმის დევნის თავი არა
 მაქვს, არ ვიცი რა უწყამლოა?... ამ ფიქრში
 რომ იყო, ბიჭი შემოვიდა და მოასსენა: «ალექსან-
 დრე მერცხელაძე გახლავთ, თქვენი ნასვა უნდა».
 გრიგოლმა რომ ალექსანდრეს მოსვლა გაიგო, წარ-

მოსთქვა: «იფ, რა კაი ბედზე შექმნისწონა!»... ამ
 სიტყვით ბიჭს უბრძანა, მოასვენე, მობრძანდეს
 და თითონაც კარებთან მიეკება.—რა ალექსანდრე
 შინ შემოვიდა, გრიგოლ გადაეხვია, დაჭკოცნა და
 სკამი უთავაზა. აქ ამით უბრძანეთი მოიკითხეს; მცირე
 რეს სახს შეძლო, გრიგოლ სიბრძნის წამოსთქვა:
 «ალექსანდრე, შენთან ერთი სათსოვარი მამქს და
 სიტყვა მომეც, რომ აღმისრულდეს». ალექსანდრემ:
 «თუ შემიძლიან, დიდის სურვილითა».

აქ გრიგოლმა უამბო ელენეს უმისა და მამუ-
 ლის ვითარება, იმითი გარემოება, მდგომარეობა,
 ვინაობა და სთხოვა: «ეს საქმე შენ ითავი რად-
 გან მე არა მცალიან». ალექსანდრემ, რომ ეს ამ-
 ბავი გაიგო, არ იყო რომ სიამოვნება არ მოეცა,
 თუმცა არსების წერას და დაკადრებას სიკვდილი-
 ვით უჩივებოდა; მაგრამ, იფიქრა: «რავი შემთხვე-
 ვა მომეცა, ნინოს სიბრძნით ნახვისა, იმის გულის-
 თვის რას არ ვიკისრებო!»... ამ აზრით გრიგოლს
 უთხრა: «თუმცა მე მაგ გვაჩს საქმეებს ვერძობი,
 მაგრამ, შენს თხოვნას უაჩი აღარ ეთქმისა, მხო-
 ლად წამიუყანე, გამაცანი და აცნობე რა საქმისთვი-
 საც მიამიყვანო». გრიგოლმა ამ სიტყვაზედ არა უმა-
 სუხარა ალექსანდრეს, რადგან თვითონ წახვლა უნარე-

ზოდა ელენესთან, მსოფლიო მივიდა სტოლთან, წიგ-
ნი დასწერა, ეს წიგნი ალექსანდრეს მისცა და უთ-
ხრა: «აი ეს იქნება შენი წინამძღოლი, ამ წიგნით
ელენესთან მიბრძნდი და ქვრივ-ოხერს უბატრო-
ნეო».

XI

მეორეს დღეს წირვების დრო იყო ელენემ ლოც-
ვა გათავა და ნინო ვი თავის მანწინა ვაჟს ელენ-
სებოდა. ამ დროს ბიჭი შევიდა და მოახსენა: «ვი-
დაც რუსი გახდავთ, თქვენს ნახვას მდომუღოებსო».
ელენე სკვირღობთ გოცდა: «ვინ რუსი იქნება და ან
ჩემთან რა საქმე ექნება?»... ნინომ: «იქნება რის-
თვის არის, მოიწვიეთო» და თვითონ მეორე ოთახ-
ში გასუდა დააბირა, მაგრამ დედამ უთხრა: «შვი-
ლო, შენ რომ მისვალ მე იმ რუსთან მარტო თავს
მანებებო?... ან რა უთხრა, რომ არა ვიცირო?...
აქ იყავ, რომ შენ ელანზარაკოო». შემდეგ მიუბრუნ-
და ბიჭს და უბრძანა: «მოახსენე მობრძანდესო!».
კარები გაუღო, ალექსანდრე შემოვიდა, ელენეს და

ნინოს თავი დაუგება და მოხუცებულს გრიგოლის წიგნი მიართვა.

ნინომ რომ ალექსანდრე დაინახა, ასეთი სიამოვნების ზარი დაეცა, რომ ვინაღამ იქვე არ გადაიქცა!... წამოდგენსამე წუთს, დიდი ხნის უნახავნი არშოენი, ტუბილს უწყობლაში და განცვიფრებაში იყვნენ; ელენე კი წიგნს კითხულობდა; მცირეს ხანს შემდეგ, ნინომ რუსულათ ჭკითხა: «რამელს წმინდას უნდა დაუმადლო, რომ შენ გსედავო?!»... ალექსანდრემ უბახუხა: «ხეძს უნისა და მოუთმენლობასაო!»... აქ ნინომ სკამი უთავაზა და უთხრა: «დამოთმე გადავინადოს სამაგიეროვო, ხემის სიამოვნებისათვისაო!»... ერთი ესეც გამაგებინე, აქ ქალაქში, მოკლეს ხანს დაწიები, თუ მალე წასვალა? ალექსანდრემ: «იმედი მაქვს, თქვენი სშირი სტუმარი შევამჩნეო, თუ არ დამითხროთო!»... მაგრამ დვთის გულისათვის, ერთი ეს მიბრძანე: ვარდი ნარგაზსედა, რათ ვაგიცულ აო?!»... ნინომ მიუგო: «რატომ არ გიკვირს, რომ ხემის ბედმა აქამდინ სრულეებით არ დამაჭინოვო!» ალექსანდრემ ჭკითხა გულ მტკინვეულათ: «მაშ—უბედური ხარო?!» ნინომ უბახუხა: «თუ დრო გეჩნება რადისმე უკლას სცნობო»...

აქ ელენემ კითხვებზე შეასრულა. რა გაიგო რამე ეს უმაწვილი, ძერცხალაძე იყო, რომელიც ერთს დროში, ნინოს თავს სთხოვდა, მოუბრუნდა ალექსანდრეს და უთხრა: «თქვენმა მზემ, მინამ ამ ჩვენი ნათლის წიგნს წავიკითხავდი, რუსი მეგონენითო!... ვმადლობ გრიგოლს და უმეტესად თქვენ, რადგან გიკისრიათ ჩვენი შემწეობა, რომლისათვისაც, თუ მე არა, — ღმერთი გადაგისდისთ სამაგიეროსათ!» ალექსანდრემ, ამ სიტყვასზედ, მდაბლათ თავი დაუჭრა ელენეს და მხასხენა: «გრიგოლისა მე დიდი ჰატვის ცემა მიქვს და იმის ნათესავისათვისაც, რასავიწვევია, თანამკვდარი ვიქნებიო!»... აქ ელენემ უამბო ვითარება თავის საქმისა და სთხოვა: «ჩემს სახლში დაუკითხავათ მობძანდი ხელმეო». ამ დღიდან, ალექსანდრე, სშირი სტრუარნი და თითქმის შინაგანი კაცნი შეიქნა საღმრთისთი.

XII

ერთხელ ნინო და ალექსანდრე ოთახში იხსდნენ და ნინო შესწიოდა ალექსანდრეს თავის მწუნაძეობას და მდგომიარეობას. ამ დროს, ჰატარა უმაწვილი

შემოიყვანეს, ნინომ სელში აიყვანა შვილი, დაჭკოტ-
 ნა და წარმოესთქვა: «აი ალექსანდრე, ღმერთმა, ამ-
 თენს ბორბოტთან, ნუგეშათ ეს გაძინინაო და ასლან
 შენ ბრძანე, ვისა ჭკავსო?» ალექსანდრემ უმაწვილი
 გამოართო, უაღყრსა და ნინოს უბასუხა: «ვარდზე
 ასვილი უმყინათო, მაგრამ ვარდს თავის ნორჩი ამო-
 უსუთქია, და ვარდი მოუსსამსო!»... ნინომ მწარეთ
 გაიღიმილა და ამოიხსნა! ალექსანდრეც დაფიქრდა,
 მცირეს სანს შემდეგ წამოდგა უმაწვილი ნინოს მი-
 აწოდა და უთხრა: «მაღლი უფალს, რომ შენ კიდევ
 ნუგეში მოგცა, მაგრამ ჩემთვის ნუგეში სადღა არი-
 სო?!»... აქ ალექსანდრემ კვლავ შესძლო უმაწვილის
 უგრება, რადგან მოიგონებდა დაკარგულს ბედნიე-
 რებას და სტანჯავდა აწინდელი მდგომარეობა ნი-
 ნოსი, — გამოეთხოვა, შინ მოვიდა და ერთი კვირა
 ხელამძიმინთსა აღარ გაიარა.

ნინო სწუხდა, ალექსანდრემ რათ დამივიწყა?
 დევიანიც, ამ ერთს კვირაში ორჯელ არ შემოსული-
 თა შინა; იხდა საწყალი ქალი ოთხს კედელს შუა
 და ჭთუქრობდა: «ნუტა ჩემი აწმყო, კეთილათ შეიც-
 კლება რადისძე, თუ არაო?!»... ამ გვარის მწარის
 ცხოვრებით განვლო ერთმა წელიწადმა, შემ-
 დგებ მეორემ, მესამემ და აგერ მეოთხე წელში გა-

დადგა ნინოს გათხოვება, მაგრამ, ამისათვის ბედმა მანც საუკეთესოთ არც შესცვალა. ნინოს, დეე და დეე ფერი და მშვენიერება კვარკობოდა და ვარდის ფერნი ლაუები, წათურანის ფრთა შეცვლილიყვნენ; მსოფლოდ ისევ ის მშვენიერი თვალუბი ქტონდა, თუძა ამთშიაც ტეცსლი ნელდებოდა!...

ერთს დღეს ქებულამიანთ ქალებმა თქვეს: «სირცხვილი არ არის ჩვენთვის, რომ ნინოს არ მოვიკითხავთ; მწუსარებაში სადმე თურმე; მერე, ჩვენთვის თანა მკადარი ქალი, ზგურ მთლი წილიწადიან, რაც არ გვინახავს». ერთმა ქალმა სთქვა: «აქ ამბობენ, ქმარს თურმე ნინო არსად დაჭყავს და ზრც არავის იმისთან :ტარებს», მეორე ქალმა წარმოსთქვა: «რაც ნინო გათხოვდა, აღარ მიხახავს, მანც წავლ ესდა და ვნახავ, თუნდ რომ ვიცნოდე, იმის გამრი შემწამდეს!» ყველამ ერთობ წარმოსქვეს: «წვიდეთ, ვნახათო!»... ერთმა ქალმა სთქვა: «მოდო ნინოცას წიგნი მივწერთ და თუ ავრმაღული არ არის იმისი ხასვე, მაშინათვე დაგვიბარებსო». ამ სიტუვით ქალებმა ნინოს წიგნი მისწერეს და ელოდნენ ზასუსს.

ამ დროს ნინო და ალექსანდრე ერთად ისხდნენ და ნინო ეუბნებოდა: «დედამ გუშინ მიბრძანა: ერ-

თი სულ-საქმე რამე გააკეთე და აღექსანდრეს მიაჩნ-
 თვიო, გულის დაუღებო! სომ ქსედავ ჩემთვის რა-
 გორ ტრიალებს და საქმეები გარგათ მიჭყავსო»...
 ამ სიტყვასე ნინომ გაიციინა და განაგრძელა: «სულ-
 საქმის თაკი ვი აღარა მაქვს და ეს გიშრის კრია-
 ლოსანი, რადგან ძალიან მიუყარს, სასსოვრად მიიჩ-
 თვიო!» აღექსანდრემაც ღიმილით მიუგო: «მე ქრთა-
 მების ნახვევი არა ვარ და მისთვის ვერ ვიკისრებ
 კრიალოსნის აღებასო და თუ იმას ბრძანებ, სას-
 სოვრად იუოსო, ესეც გარგათ იცი, რომ ჩემგან,
 შენა დავიწყება ძნელიაო, მაგრამ, რადგან მე რადეს-
 მე მსურდა შენის ჟაჭკვით დაგბმულაიყავ და ამის
 ღირსი ვერ შევიქმენ, ეს კრიალოსანი, ჟაჭკვის სა-
 მაგაეროთ შეინდესო!»... ამ სიტყვასე კრიალო-
 სანი ჩამოართო ნინოს და მავასე გაიკეთა.. ესე-
 ნი რომ ამ ლაზარაკში იყვნენ, ბიჭი შემოვიდა და
 წიგნი მოართო ნინოს. ამ ქალმა რომ წიგნი წაი-
 კითხა, სიაძოვნებით გაიღიმილა და წამდოსთქვა:
 «განა შეგობრებს კიდევ ვახსოვარო?»... შემდეგ
 დედას მოახსენა: «ქებულაძიანთ ქალებს ჩემი ნახვა
 მსურთ და არ ვიცი რა შეუთვალავო?»... ელენემ:
 «სთხოვე მობრძანდენო». ნინომ კიდევ მოახსენა:
 «თქვენ სიძეს რომ ეწეინოსო?» განდვიფრებულმა

ვლენემ გაჯავრებით წარმოსთქვა: «ეს რაღა ღვთის
 რისხვა არის, შენს ტოლს ქალებს აქ მოსკლან რა-
 გორ დაეშლებათ!» ნინომ რომ ღედის ნებასთვის
 აიღო, ქალებს მისწერა, მობრძანდითო და იმათაც
 დიდხანს აღარ აღოღინეს ნინო, სისხრულით მოუტ-
 ვივდნენ და ბეგრის გოცნით თითქმის დაღაღეს.....
 ერთი ქალი ეუბნებოდა: «რაქნა, კვლავ გცნობ, გა-
 ნა ისევ ის ჩვენი ნინოცა ხარ?»... მეორე ეუბნე-
 ბოდა: «ეუშენობა ძალიან დაგვეტეო, შენმა გაზრდამ,
 რატომ ასე დაგვივიწყე?» მესამე: «დამიღვა თვა-
 ლები, რაგორ გამხდარხარ!»... ნინომ არ იცო-
 და, რომლისთვის მიეგო ესხუხი. ამ ქალების მოს-
 ვლას ძალიან იამა, მოიგონა წარსული დროება და
 დიდილით უთხრა: «ქალებო, ჯერ დაბრძანდით, რომ
 ჩემი ვითარება გაიანბოთო». რა ქალები დასდნენ,
 ნინომ თავისა უბტარა მოტიტინე შვილი გამოიუ-
 ვანა და უთხრა: «ამის უარული ვარ, ვერ მოვშო-
 რებივარ!»... ქალებმა რომ ნინოს შვილი ნახეს,
 ძალიან იამათ, მრავალი ჭკოცნეს და უაღესეს, ასე
 რომ ღედა თუ არ მიჭკველებოდა, უმაწილს და-
 სუსტებდნენ მეტის გოცნით... ამათმა მუურებელმა
 აღუქანდრემ იფიქრა: «აქ ჩემი სქმე არ არისო და
 შინ წავიდა. ნინო და ამისი სტუმრები ძალიან გამ-

სიარულდნენ, წადგან დიდი სანი იყო, ერთმანეთი არ ენახათ, შემდეგ ლოტო გაჩაღეს და მოიგონეს თავიანთებური სიცილი და მსიარულეობა. ესენი რომ ამ სიამოვნებაში იყვნენ, ამ დროს გარები გაელა და ლევან შემოვიდა, საშინელი მთვრალი. აქ რომ ქალები დაინახა, ნინოს შეუტია: «განა ჩემი სახლი სოჯის აბანოა, რომ ამდენი ხალხი შეკიურია?»... ქალები ჯერ ლევანს გარგათ ვერ იცნობდნენ და განცვიფრდნენ, იმის ამ გვარს უპატიურს დაპაჩაკუნედ. — ნინომ გი, ამ სიტყვების გამგონებ, ერთი შეჭყვირა და გულს შემოეყარა. — იმისმა შეწუსებულმა გულმა, მეტი ველარ იტანა! ქალები მისცვივდნენ ნინოს, მოსაბრუნებლათა, ერთი წივილ-კივილი შეუდგათ... ლევანი გი უყვიროდა: «მაგით მე ვერ მომატყუებო!»... შემდეგ ქალებს მოუბრუნდა და უთხრა: «ჩემს სახლში, თქვენ რას მეტრობითო!»... ქალებმა რა ნინო მოაბრუნეს და თავის საწოდში შეიყვანეს, ერთობ სთქვეს: «ახლა გი წავიდეთ, ამ კანდი-ჭამიამ არ დაგველაპხოსო!»... ერთმა ქალმა წარმოსთქვა: «შენი ბრალი, ბეჩავ, ნინო, მაგ მკვლავის ხელშიაო!»... ერთობ ქალებმა მიუტყეს: «მართაღს ამბობო, ნინო შესაბრალისიაო!»... ასე სთქვეს და შინათგან წამოვიდნენ.

იმ ღამეს ნინოს საშინლათ გაცხქელა; თავ-ბედი-
 სა კელარა გაიგორა... საბრალლო დედაც ბალიშთან
 უფდა ნინოს, ხან ტირიდა და ხან ლოცულობდა;
 ლევან კი იმ ღამესვე გარეთ გამოვიდა და არ ვინ
 იცის საით წავიდა. მეორეს დღეს ნინომ ცოტა
 მოიხუდა, გუშინდელი ანაზა მოაგონდა, ტირილი
 დაიწყო და წარმოსთქვა: დამბადებულა! თუ სი-
 ცოცხლე გამიმწარე, სიკვდილს მაინც ნუღარ დაიშუ-
 რებ ნემთვისათ!...

XIII

ელენე, ახლა ცხადათა ქსედავდა, რომ ამის ქა-
 დისათვის სეჭირო არ იყო, ქმარი მდიდარი და დი-
 დის კაცის შვილი, ოღონდ ყოფილიყო განათლებუ-
 ზული, შშვიდი კაცი და ცოლას სიუკარული და მა-
 ტივის ცემა ქქონდა. საბრალლო მოხუცებული ამ
 საგანში ძალიან მოტყუვდა და ბრძელ ძვირათა
 დაუფდა ეს შეცდენა... ნინო უფრო და უფრო ავით
 შეიქნა, ლევანი კი ცუდს ქცევაზე სულს არ იღებ-
 და. ერთხელ ელენემ ითქარა: რა ვქნა, ჯადო ხომ

ანკვინ გვიყოფო, მოდი ერთი შეითხავს დავიბარებ, თუძცა ვიცი დიდი ცოდვა ანისო, და ამ აზრით შეითხავი მოაყვანინა.

შეითხავი ერთი მოქნილი თათრის მოლლა იყო და რეგორც იტყვიან, ცხრა თოკში გამძვრალი. ამასთან ეს თათარი თავის სელობას ძალიან აჭყშ-მარტივებდა და დიდის საიდუმლოებით მოქმედებდა ზოლმე... რა სალამაძიანთსა მოვიდა, ელენეს ჭკით-სა: «რა სამსახურისათვის მიბრძნებთ?» ელენემაც ცალკე ოთახში შეიყვანა და უთხრა: «იმ დღეს აქ ქალები გვეყანდნენ სტუძრათ, ჩანს გოგონები დაუ-კარგეთ და ვერ გვიპოვნიაო... ამას გარდა, ჩემი ქა-ლი სულ ავად მყოფობს და ქმარსაც ან უყვარს, ან ვიცი რა მიზეზიაო?»...

მოლლა დათვიქრდა, უბილამ ერთი წიგნი ამოიღო, გაშალა, დიდხანს იკითხა და წარმოსთქვა: «თქვენ ჟადო გაქეთო ნაქნარით და ესდავ ვიპოვიო, ოღონდ ერთს მსახურს უბრძნეთ, რაც ვუთხრა ის აღასრულ-სო». მსახური რომ შემოვიდა, მოლლამ წაიყვანა სამზა-რეულთ დაატკეპინა და უთხრა: «ნაგავი გადაყარეო». ბიჭმა, ჩვეულებრივ, წილთ ნაგავი და სიზარმაცით იქ-ვე ამოსასულელ ვაბესთან დაყარა. მაშინ მოლლა მი-ვიდა და იქ ადგილი განთხრეკინა, რამდენიმე სსვა

და სხვა ნაკუწები ამოჭევა ნათხარს, მოაღწამ აკრიფა და მოასვენა ელენეს: «აი ჭადოები, გიბესთან იყო დათუღულიო, ახლა ფიქრი ნუღარაფრისა გაქვსთ, საქმე თავის თავათ გასწორდებაო». ელენემ რომ ეს ნაკუწები დაინახა, შეჭყვირა: «დასეთ თქვენი ჭირიმეთ! ეს ჩემი სიძის ახალუხის ნაკუწი, ეს ჩემი ქალის გაბის ნაჭერი და ვინ იცის რა ნაჭრები ან არის აქაო!»... გასაკვირველი ან არის, რომ მოაღწამ გიბესთან ნაჭრები ამოთხარა; ამიტომ, რომ მსახურები ნაგავს ყოველთვის გიბესთან ჭყრიდნენ ხელში... ძვითსავი, რა ამას მორჩა, ახლა გოვსების ძეხვას შეუდგა, მოაღწა ძალიან ეშმაგი და მოხერხებული ვატი იყო და ამ საგნისათვისაც, კარგი ხერხი მოეგონებინა. ჯერ ერთად მსახურები დაიბარა და უთხრა: «ხომ ნახეთ, ჭადოები რა რიგათ ვიბოკვო? ახლა ეს უნდა იცოდეთ, მე თვითან ჭადოს გზავსებთ, გოვსები რომ დაკარგულა, ისინი გამოკანინოვო; თუ ხვალამდის გოვსები ვერ ვიბოკვო, ვისაც აქვს, შეულოცო, რომ სულ ზეზუნათ დაიწოსო»... აქ სწორ კალამი ამოიღო, უკვდას სახელები დასწერა: ბატონებისა, მსახურებისა და სტუმრებისაც, ვინც ამ სახლში ყოფილიყვნენ: შემდეგ უთხრა მსახურებს: «თქვენ, უკვლამ, ამადამ

თითო კალთა მიწა დაგროვებ, სვალ იმ მიწაში უნდა კოვსები გამოვანინოვო». მსახურები ისე მოიქცნენ, როგორც მოლლამ დაწიგა და ერთმან მათგანმა, რომელსაც კოვსები მოეპარა, იფიქრა: «მოდი მიწაში ჩავატან, თორემ ეს მოლლა სვალ სულ ცეცხლს მომიღებსო!»...

კოვსებიც იპოვეს, ტუული ჯადოებიცა, მაგრამ ამან ნინოს ვათმურობას და ლევანის სამავლობას არა შეუშლურებია. ნინო დარდისაგან იყო ავით, დღე და დღე უფრო სნეულდებოდა და პატრონი ვინ იყო?... ლევან ამას არ მოჰსედავდა და თუნდ მოესვენა კიდევ, უფრო გულს გაუსეთქდა ცუდის ქცევით... ისევ ნინოს მანუგეშებელი და პატრონი, ალექსანდრე იყო. — აკერ სამი კვირა გავიდა, რაც ნინო ქვეშაგებათ ჩავარდა და ალექსანდრეს ლევანის მორიდებით, ეჭიმი ვერ მოეყვანა, თუბრა საჭიროთ ჰსედავდა. ერთს დღეს ნინო ძალიან შემძიმდა, ალექსანდრეც ბევრდითა ჰყვანდა და ანუგეშებდა, ნინომ მოიხუდა და უთხრა: «შენმა გაზრდამ, ალექსანდრე, ჩემი იმედი ნუღარავის ეჭმნებაო; მე ვგრძნობ, რომ საჩქაროს შიში აღარ მამქსო!»... ალექსანდრემ მკაცრათ უპასუხა: «სულ მოკლეობას მე მამეშობდი და შენ კი უფრო ემაწვიღურათ სულ მოკლეობო!» —

საიმიხრო რა გიჭირსო? თუ გინდა ექიმს მოვიყვანო.
 ნინომ მიუგო: «მე ვგონებ ექიმი კელარას მიშველი-
 სო, — აგერ რამდენ-ჯერმე პირიდგან სისხლი ამო-
 მივიღებოა..... ამ სიტუვასედა ნინოს გულის ფრია-
 ლი მოუვიდა და ბოლოს გულსაც შემოყვარა. ალექ-
 სანდრე ძალიან შეშინდა, მივარდა ნინოს, მოაბრუნ-
 ნა და უთხრა: «ვარგია, შენის თავის ჭირიმე, ძა-
 ლათ თავს რაზედ იკლამო?!»... ნინო, რომ მოაბრუნ-
 და, გოგოს დაუძახა და უბრძანა: «ყმაწვილი შემო-
 გვარეო». რა ნინოს შვილი შემოგვარეს, გულში
 ჩაიკრა და კოცნა დაუწყო; შვილმაც შაწია სელები
 მოჭხვია ღედას კისერზედ, თავი ყულში ჩაუდო
 და ებღერსებოდა... შემდეგ ღედას ჭკითხა: «ღედა
 ლათა სენა ფუფუნა?» ნინომ წარმოსთქვა გულმტკი-
 ნეულათ: «რა ვქნა შვილო, ავითა ვარო». ამ სიტუვა-
 ზედა ნინომ თვალები დასუჭა, შვილმან ჭკითხა კი-
 დეკა: «ღედა, სენა ნანაო?» — ნინომ ცრემლით უპა-
 სუხა: «ჰო, შვილო, ნანაო»... ამასთან ნინომ ჩუმათ
 დაუმატა: «იქნება ისე ნანა, რომ ვერც კი გავი-
 ვიძვო!»... ალექსანდრე, ამითი მასურებელი ძრეულ
 გრძობაში მოვიდა, ცრემლები გადმოსცვივდა, მაგრამ
 მსწრაფლათ მოიწმინდა, რომ არა ვისთვის შეეძინევი-
 ნა. რა ნახა, რომ ნინოსაც ძალიან აწყენდა და ასუს-

ტებდა ამ გვარი შვილის ალექსი, გოგოს უბრძანა და ყმაწვილი გააყვანინა. თვითონ წამოდგა და ნინოს უთხრა: «მე წავალ ექიმს მოვიყვან, თუ არას გაგკურნებს, სომ არას გაკნებს!»... ამ სიტყვით გამოვიდა და მსწრაფლათ ექიმი მოიყვანა.

რა ექიმმა ნინოს სნუღების ვითარება გამოიკითხა, ალექსიანდრე გუთსეში გაიყენა და უთხრა: «ცოდნა არ არის, ამისთანა ქალი დაგიჭლექებისათ?!» მკვლიდა არის მაგის მორჩენაო, მაგრამ ჩემს ღონის ძაებას მოვიხმარებ და ვეცდებიო»... ექიმის სიტყვაზედ ალექსიანდრე ძალიან შეშინდა და კედრება დაუწყო; ნინომ თვალი მოჭკრა ამათ ჩურჩულს და უთხრა ალექსიანდრეს: «ნუღარ აწუსებ ექიმს, ვინცა მაგისი სწავლა და სელაგნება ამოღა არის ჩემთვისაო!» ამ სიტყვაზედ კარები გაუღო, ლევან შემოვიდა და ეს საღისი რომ აქ დაინახა, ნინოს მიუბრუნდა და წარმოსთქვა: «ასლა რას იტყვი, ვარგო დედა-გაბო, ესენი ვინ გახლავანო?!»..... ასე სთქვა და კარში გამოვიდა. ამ სიტყვაზედ ნინოს გულს შემოეყარა, რადგან ქმარმა არ იცოდა გაკრძობება და ტყუილი უდიდისი იჭვი შემოიტანა ნინოზედ. — ექიმმა რომ ეს გაიგონა წარმოსთქვა: «ვინ იყო ეგ კაცი, ეს ქალი სომ მოკლაო?!»... ამ სიტ-

ყვით შიჭკარდა ავან-მეოფს და სასუნებელით ძლივს მოახრუნა. რა ნინომ თვალი გაახილა, დაიძახა: «ლეკან, ლეკან, აქ მოდი, მოჭსედე შენს ნინასა!»... მაგრამ ლეკანს აღარ ესმოდა ნინოს ძახილი და კედლებს!.....

ლეკან რომ კიბეზედ ჩადიოდა აქ ელენე დახვდა და უთხრა: «შვილო, სად მიხვალ, ცოლი გიკვდება და რატომ არა ჭშატრონობო?!»... ლეკანმა უხასუნა: «შატრონებოთ იქ არ ეყოფიან, კურგები რომ უსხედანო!» ელენემ შეჭქნა ფიცილი, ეჭიმი აჩისო და დაუწყო კედლებს, სურსად წახვალა... ლეკანმა: «მე არსად წავალ, მაგრამ ამას კი ნუ იფიქრებ, რომ მე შენს ქალს მოუვდე გვერდითაო: ვისაც ჩემი თავი არ უნდა, არც მე ვინდომებ იმასა!»... ელენე ბეჭის ეფიცა, მაგრამ ლეკანის თავში და გულში ჭეშმარიტება და გრძობა ვერ შეიყვანა. — აქ ლეკან შემობრუნდა სასლში, სუთრს გაშლეკინა, შემდეგ შვილი გამოაყვანინა, დაიწყო ღვინის სმა და უსუსური ყმაწვილიც ასე დაათრია, იჭკე უგონოთ დაბგდო; თითონ წამოდგან და ისევ ეშმაკის გზას გაუტია?... ნინოს თუმიცა ეჭიმმა ბეჭი უწამლა, მრავალი თხის რძე ასა, ზურგზედ ქილები და კოტოშები ჭკიდა, რამდენჯერმე ცხელს

წულში ახანა, მაგრამ, უკეთობა ვერა დაატყორა,
 ასე რომ ალექსანდრეს გაუტყდა და უთხრა: «მაგ
 ქალის მოძინა ძნელია და მე იმედი გადამიწყვე-
 ტია... ესეც იცოდეთ, თუ ერთი რამ გიდეკ ეწ-
 უინა, სუთს საათს ვეღარ შეაწევსო»... ამ ამბის გამ-
 გონე ალექსანდრე, ასე შეწუხდა, სანჯალი რომ და-
 ეცა ვისძე, წვეთი სისხლი არ გამოუვიდოდა... ბო-
 ლოს იფიქრა: «რა ვქნა, მე ხომ მოხუცებულს დე-
 დას ვერას გამუძულავენ და ქმარს უნამეტნაკესათა
 და არ ვიცი, რა წულში ჩავარდეთ!... ისევე სჯობს,
 ამ მწუხარების ბოროტმა მე დამღრღნასო!».....

XIV

ლეკანმა რომ შეიღი დათრო, ეს ანბავი არა-
 კან იცოდა. მოსდევებმა უმაწვილს ძებნა დაუწვეს,
 მოვიდნენ, ნახეს, რომ სალიჩაზე გორავს; ეს უც-
 სო მოტიტინე ბაღლი გონებაში ვეღარ ჩაგდეს;
 მაშინათვე ეღენეს მოასსენეს, უმაწვილი ავთ არი-
 სო. მრავალი შინაური წამლები ასვეს, ექიმიც მო-
 იყვანეს, მაგრამ უმაწვილს გუგს ანთება მოუვიდა,

ტვინი შეერყა და რამდენსაჲ სხათში თან გაიტანა... ამ ზატარას სიკვდილზედ ასეთი წივილ-კივილი შეიქნა, რომ გაცი ერთს თოფის მანძილზედ გაიგონებდა; ეს ხმა ნინოსაც მოესმა... რაგონდაც გულმა შეუტეო, რომ ამის თავს რაღაც უბედურება აჩის, გოგო მოხსმო და უბრძანა: «ემწვილი აქ შემოიყვანო»..... გოგო ისე გარინდდა და გაშტერდა, რომ ღლაგიდამ კვლარ დაიძრა. ნინომ კიდევ განიმეორა ბძანება..... მოხალე მანც ჩაკირუღივით იდგა სმას არ იღებდა.. ნინოს გულმა შეფოთვა დაუწყო და შეუძასა გოგოს: «რა ქქენით, ჩემი შვილი, მოკალით, თუ რა უყავით?!»... ამ სიტყვასე გოგომ სელები თვალზე მიიფარა და შექმნა ქვით-ქვითი.—ნინო ახლავა მისვდა, რაც ამბავი მომხდარიყო... საბრალო ქალმა ერთი საშინელი შექვივლა, რამდენიმე მუჭა სისხლი და ჩირქი ამოასხა ზიჩილამ და გულს შემოუყარა!... ამ წივილზე მოხალეები სულ აქ შემოცვივდნენ და ნინო ძლივს მოაბრუნეს. ნინო რა გონებას მოვიდა, შვილის სიკვდილზედ მეტის სიმწარით, ცრემლი შექშრობოდა, ტირილი ღღარ შეეძლო, თუმცა იმისთვის ცრემლი, ამ ჟამათ, დიდი ნუგეში იქნებოდა! ამასთან, ასე მისუსტდა საბრალო ნინო, რომ რხვრაც კი ემბი-

მებოდა... მცირეს ხანს შემდეგ სწრულს გონებაზედ
 მოვიდა, გული შეიმაგრეს და წარმოსთქვა: «ახ! კეთი-
 სისაო, ზვიდე ჟვარი შენი და შემოგიდექ შენ?»...
 რა ეს სიტყვა გაათავა, მოახლეებს მოუბრუნდა და
 უთხრა: «ახლო მოდით, ჩემო ერთგულნო მსახურე-
 ბო და ჩემო დებო! მე ვიცი რომ დიდის ხნის სი-
 ცოცხლე აღარა მქვს, სიკვდილი ჩემთვის სანატრე-
 ლი და ტკბილია! თუ ჩემგნით წყენა მოგაკონდე-
 ბოდეც რამე, მომიტკვეთ, ღვთის გულისათვისაო?»...
 მოახლეებმა ერთობ ტირილი შექნეს... ნინომ—უთ-
 ხრა: «რა გატირებთ, ჩემო საყვარლებო? ესაა ტი-
 რილის დრო არ არის, ერთი ბიჭი გაგზავნეთ, ლე-
 ვანი აზოვნინეთ, რომ იმისი უნასაკი არ მოჰკდეთ...
 ალექსანდრესაც შეატუობინეთ, იმისი ნახვაც მი-
 დაო»... რამდენიმე ბიჭი წავიდა, მრავალი იარეს,
 მაგრამ ლევანი ვერსად იპოვნეს.—ეს დღე ისე და-
 დამდა.— იმ დღეს ნინო ასე შემძიმდა, რომ იმი-
 სი გაკდახენა აღარ ეგონათ, მაგრამ, ღვთით, გა-
 თენებისას ცოტა მოიხედა და იკითხა: «ლევან რა
 იქნაო?—მოახსენეს: «ექებენ და გერ უპოვიათო»...
 ნინო, მცირეს დავიწყებაში იყო, რა მოიხედა წარ-
 მოსთქვა: «ახ! ლევან, ლევან! სადახარ, საყვარლო,
 შენს უნახავს, რათა მკლამო?!»... ამ სიტყვის შემ-

დეგ ნინომ იკითხა: «აღუქსანდრე რაღა იქმნა, განა
 იმასაც მოკვდავდით?!»... მოასხენეს: «შინ არ გსლუ-
 ბიათო». ეს დღეც დაღამდა, როგორც სხუანი, წარ-
 სული დროებისანი და ღვეკან მაინც არსადა სჩნდა!
 აკერ შუა ღამემ მოატანა, ნინო საშინლათ მწუსა-
 რე შეიქნა და წარმოსთქვა: «თუ ღმერთი გწამთ,
 აღუქსანდრე მაინც მოიყვანეთ!» ბიჭი გაიქცა, ბედ-
 ზედ აღუქსანდრე შინ დაიხელა და მოასხენა: «შა-
 ტარს ქალბატონი ძალიან მწუსარეთა ბრძანდება
 და თქვენს ნასკას ნდომუღობსო». ამისმა გამგო-
 ნემ აღუქსანდრემ მაშინათვე ტანთ ჩაიცო და ნინოს-
 თან გამოეშურა. რა ავანთყოფთან შავიდა, ნახა
 რომ, ეს ქალი ძაბთლათ, შემძიმებულა და გულის
 ურა მოსდის.—სასუნებელი ასუნებინა, მოაბრუნა
 და ჭკითხა: «რასა იქ ჩემო ნინაო?!»... ამ სმასზე
 ნინომ თვალი გაასილა, რა აღუქსანდრე იცნა, სთა-
 მოყვებით გაიღიმილა, ხელი გამოართო და წუნარის
 ხმით წარმოსთქვა: «აღუქსანდრე, არ გებრადები
 რომ ვკვდებიო?!».... აღუქსანდრემ მიუგო: «რას
 ამბობ, ნინო, შენის თავის ჭირიმე! ასე უნდა იცო-
 დე, თუ სასიცოხლო ხარ, მაგ თქმისათვის უფაღსა
 სცოდლო და თუ ღმერთი გამიწურება და შენ სა-
 სიკვდილოთ გამოგიმეტებს, მაინც მაგითა სიკვდილს

ისწრაფებო და რა ადამიანიც სიკვდილს მოისწრა-
 ფებს, ის თავისის თავის მკვლელობაში შეეკავო, და
 სომ იცი, ეს რა ცოდვა არისო!... ნინომ მწარის
 დიმილით წარმოხსოქვა: «ას, ალექსანდრე, ალექსან-
 დრე!... ესლა ქადაგების დრო აღარ არისო, აგერ
 ნასეკარ საათის სიტოცსლე აღარა მაქვს, წელამდის
 სულ მძთლად მკვდარი ვარ და თუ თავი ჩემი გი-
 დევ ცოცხალია, ეს იმისთვის, რომ ენამ შეიძლოს
 უკანასკნელს უამს შენთან ვედრების თქმა; ჩემი
 გულიც ცოცხალია და მსოფლით შენს სასიუყარუ-
 ლოთლა ჭსტგერსო!... ასლა მოისმინე მეგობარო!...
 ეს რა დღე არის, ლევან ვაძებნინე და ვერსად
 იპოვეს, რომ გამოუსადეპობდი?... ეტყობა, იმის-
 თვის სულ ერთია, ცოცხალი ვიყო, გინა მკვდა-
 რი?... ამას მე საუკედურათ არ ვამბობ, არა შენმა
 გაზრდამ?... და ესეც ვარგათ იცი, რომ მე იმასთან
 დანაშაული არა მაქვსრა! ასლა ჩემი უკანასკნელი
 თხოვნა ეს არის: როცა ლევანს მაჭსვდე სადმე, ასე
 უთხარ: ნინო უკანასკნელს უამს, შენს ხსოვნაში
 იყოთქო; ესეც უთხარ: ჩემი სიკვდილი შენზე აღა-
 ლი ივოს-თქო?... დიერთს ვევედრები, უკეთესი ცო-
 ლი შეიწოთქო.... ამას გარდა, გვეედრები არ
 დანიარო და ჩემს სათლავსედ მოხვიდე ხოლმეო!...

გასსოვდეს შენი ნინა და ჩემთვის ცრემლს ნუ და-
 იშურებო!... აქ ალექსანდრემ სიტყვა გააწვევტინა
 ნინოს და წარმოასტქვა: «კმარა ნინო, შენი თავის
 ჭირიძე! დაგტანჯავს ძავდენი ღაბაჩაძეო!»... ნი-
 ნომ უხასუსა: «რას ამბობ საყვარელო! მე ესლა
 ტანჯვას და რგებას ვი აღარ დაგსდევო, მე დროს
 ვესარბებიო, რომ შენ გელაბარებო... ნინამ,
 მცირეს ხანს შემდეგ, ისევ განაგრძელა: «ალექსან-
 დრე, ერთი საკუდრებელი ესლა დამჩნობია: ჩემს
 შვილთან დამამარსვინეო!»... აქ ნინომ ტირილი და-
 იწყო... ალექსანდრემ არ იცოდა ნინოს შვილის
 განდაცვალება, ახლავა მოაგონდა ეჭიმის სიტყვა
 და მიქვავდა, რასაც მოესწრაფებინა ნინოსთვის სიკ-
 ვდილი!... მცირეს ხანს უკან ნინომ წარმოასტქვა:
 «ოჲ, რა შენაება ჩემი თავიო!... განა ალექსანდრე,
 მე ჰერ უმაწვილი ჭელი ვარო?!... ოჲ, წარსულო,
 მშვენიერო ღრთებაკ!... ახ, სიცოცხლეკ, სიცოცხ-
 ლეკ! რა ტკბილი ყოფილხარო!... მაგრამ, ჩემთვის
 ესლა სიკვდილი უფრო უტკბილესიაო!»... აქ ნინო მცი-
 რე ხანს დავიწყებაში იყო, რა გამოფხიზლდა, წარმო-
 ასტქვა: «ალექსანდრე, იცი რა ფიქრი მომივიდაო?—
 როდესაც ცოლი შეინათ და ვინიცობა ღმერთმა
 ჭელი მოგცეს, ჩემს სახსოვრათ, სახელათ ნინა უწო-

დეა... ალექსანდრეს გულმა მეტი ვეღარ შესძლო
 და ამასაც ცრემლები მოერიგა და გადმოსცვივდა.
 ნინომ ჭკითხა: «რა გატირებს?»... ალექსანდრეს
 უნდოდა გული შეემაგრებინა, მაგრამ, რა ამგვარი
 სიტუებები უფრო გულს უთუთქავდა, ჭკითქვითი შექქ-
 ნა... ნინომ კიდევ განაგრძელა: «მე ვივლები და
 შენ კი ტირილ?!... სირცხვილი არ არის, როგო-
 რი ვაჟ-კაცი ხარო!»... აქ ნინომაც ტირილი დაიწ-
 ყო და გულსაც შემოეყარა. რა ნინომ ასაღის ტან-
 ჯვისთვის თვალი გაახილა, წარმოსთქვა: «ალექსან-
 დრე, ჩემს სიკვდილს ვერ დედას ნუ გააგებინებო...
 გებრალბებოდე სწული მოხუცებულყო... აქ ალექ-
 სანდრე წამოდგა და გარეთ გამოვიდა, მალვით ბი-
 ჭი გამოგზავნა და მღვდელი მოაყვანინა.—ნინომ
 რომ მოძღვარი დაინახა, გაიღიმილა და წარმოს-
 თქვა: «მობრძანდეს ჩვენი მსხნელი და მეფე ცისა
 და ჭკუნისაო... ნინომ აღსასრულებს აღვიარა და წმი-
 და საიდუღო მიიღო; მოძღვარი რომ გამოვიდა ნი-
 ნომ სთქვა: «ახლა კი ვგძრნობ, რომ მოვიდა ჩემი
 აღსასრულიო... აქ მცირეს ხანს ხმა შესწყვიტა
 და შემდეგ ძლივსღა წარმოსთქვა: «დამბადებულ
 დმერთო, მიიბარე სული ჩემი!... მშვიდობით ალექ-
 სანდრე!... ახ, ღვიან, ღვიან!... მშვიდობით სუკა-
 8

რელა!.... ალექსანდრე!.... ოჰ!.... მშვიდობით!....
მშვიდ...»...

აქ ნინომ სიტყვა ველარ შეასრულა, ერთი კიდევ
ამოიფშვინა, პირველადი დაიწერა, გულის ხელი და-
იკრითა და სულათ და გულათ დამშვიდებულმა და
მომღიმატემ განუტყვა სულა!.....

ამ დროს, ალექსანდრემ ერთი საშინელი შექლ-
რიალა, მივარდა ნინოს და ხელსედა კონცხა დაუწ-
ყო. ეს ყვირლი მოახლეებს მოესმათ მაშინათვე
შემოცვივდნენ და ასეთი წივილ-გივილი შეიქნა, რომ
ქაღს მეორეთ მოსვლა ეგონებოდა! მაგრამ საბრ-
ლო და საცოდავი სანახავი ელენე იყო... რა ქალის
სიკვდილი გაიგო, ვერ პირველში, დიდ ხანს გულ
შემოყრდილი იყო და რა მობრუნდა, თუ-ზინა ჩა-
მოხდა, თმა სულ გაიგლიჯა და რადგან სიმწა-
რისგან ცრემლი არ მოუვიდა, და ხმაც გაუწედა,
შოროდ ჭებინავდა პირუტყვივითა!...

ნინოს გარდაცვალების მეორეს დღეს, ლევან
ცოცხალ-მკვლარე მოიტანეს, — პირში ენა აღარა ჭებინ-
და, ასე დამთვრალიყო, ერთი კვირა უარაჯულის
ბაღში გდებულყო, თავის ამფსონებით... მეორის
დღის სადილობამდის ეძინა, რა გაიღვიძა, მსახურე-
ბი შევიდნენ ტირილით და ცოლი გაუმღავენეს. —

ლევან თუმიცხ საშინელი გარყვნილი კაცი იყო, მაგ-
 რამ, როგორც ზევითა ვსთქვით, საკვირველი ჩხვი-
 ლი გული ქქონოდა. — რა ნინოს სიკვდილი გაიგო,
 ერთი საშინელი შექლრიალა, თავ-შირში წაიშინა და
 იკითხა: «სად წახს ჩემი საყვარელი, მანკენეთა?!»...
 ბიჭებმა ტირილით უზასუსეს: «ესღა წახსვენეს სა-
 საფლავსედათა.....

აქ ლევანმა ახალუსი და შალვარჩი ჩაიტო, კარში
 გამოვიდა და ისე თავ-შიშველა, სასაფლავსეკენ გა-
 იქცა... რა იქ მივიდა, — ის იყო ნინოს ანდერძი
 აუტეს. ლევან მიქვარდა კუბოს, გარდაქვია და
 ცრემლით ვაება შექნა... საბრალთ მოხუცებუ-
 ლი ელენე, ალექსანდრე, ნინოს მეგობარჩი ქალები
 და მრავალი საღსი ესვევოდნენ ნინოს კუბოს და
 იყო ერთი საშინელება, ასე რომ მთელი ქალაქი ამ
 ახად-გაზდა ქალის ცოდვით იწოდა!... ამის უურუ-
 ბას, ერთი ჟამი საწამლავი, რომ დაეღივა გაცს,
 ის ეჩნივნა!.....

რაღა გავაგრძელოთ, ნინო საფლავს მიანბარეს,
 თითო მუჭა მიწა ვეკლამ მიანუარა!.....

*ვინაჲს სხუდლოვთ ვაქვთ მძღვანო,
 მღვანო, ნუ ვქმნით მუქარა ნინოსო*

XV

მშვენიერი ზაფხულის დამე იყო, ბუნება მწკნინით მოსილი, უცხო ქაერი და ფრინველთ სტკენა ატებოდა სუფსა და გულსა, ქაღაჭის საღისი ბაღებში შექცეოდნენ. ღამაში ნინა, უკვლახ დაავიწყდა, ადარ ახსოვდათ, თუმცა გი, რდესმე, ეს ქალი იყო საზოგადოებაში სანატრელი და გამოჩენილი... ამ საღამოზე, სოლომონ საინოვი, თავის ამხანაგებით მთა-წმინდისაკენ მოდიოდნენ, რა საღამომანთ სახლებთან მოვიდნენ, შეჭსედეს, რომ ამ სახლის კარები და ფანჯრები დამსხვრეული იყო და შიგსაზარდად კატები ჩსოდნენ!... აქ სოლომონმა წარმოასთქვა: *«დახე დვთის განკებას! ადრევე, ამ სახლში შესულას გიდეც ვინატრებდი სოლომე და ესლას გი ახლო გავლასაც ვეჩიდებიო»*... ერთმა ამხანაგმა უპასუხა: *«მაშინ ღამაში ნინო გეგულებოდა მინდ და ესლას, მგონია, აქ ეშმაკებიც არ დადებიათ»*... მუარე ამხანაგმა ჭკითხა: *«ნინოს დედა რაღა ქმნიდა?»* შირველმა უპასუხა: *«თუ ელენეს ნახვა გინ-*

და, ნათლულში ჩადი, გიყუბის ზალატაში, და იქ
 ჭნასავო მოსუცებულს, რომელიც, ვისაც დაინახავს,
 უცინის და ყველას ეზატყუება: «ნინუცას ქორწილ-
 ში მკვინენითო!».....

ქორე ამხანაგმა კიდევ იკითხა: «ჩვენი ზლექსან-
 დრე, რაღა იქნაო?... ნინოს სიკვდილს შეძეგე,
 ზღარც ის მინახავსო?» ზირველმა: «ასე გავიგე სო-
 ფულში თურმე წავიდა და ნინოს ვაჟრმა, თან გა-
 დაიტანაო». სოლომონმა წარმოსთქვა: «მე მკით-
 ხეთ, ზლექსანდრეს ამბავი, უფრო სწორეთ არ ვი-
 ციო»... ამხანაგებმა უთხრეს, «გვიანბეო». აქ სოლო-
 მონმა ამოიხსრა და მოჭყვა: «საბრალეო ნინო რომ
 დაუმარხოთ, მესამე ღღეს ზლექსანდრე ქუჩაში შე-
 მომეყანა, ასე მოშლილიყო სახიდაძმ, რომ სულ
 კვლარ ვიცანი... მე რომ დამინახა, მოვიდა და მი-
 ხრა: «სოლომონ, არ გებრალეები რომ ნინო და-
 კარგეო!»... მე სიცილით უთხარ: «შენი რა იყო,
 მუტქი?»—იმან ამასეჲდ არა მიზასუხარა, მსოლოდ
 წარმოსთქვა: «სიკვდილმა დაბივიწყა, მაგრამ წავლ
 და იმას მე თვითონ ვიხევიო!» თუძცა ვიცოდი
 რომ ზლექსანდრეს ნინო ძალიან უყვარდა და რა-
 სკვირველია იმის სიკვდილი ამას წელს მოსწევო-
 და, მაგრამ მე ვკითხე: «რას ვბოღამ მუტქი?... ამ

სიტუაციაზე ალექსანდრე გადაწყვიტა და მიიხრა: «ტენისის სამხედრო ჯარში მინდა შევიდეთ, ეგებ ერთმა ტვიამ შემიბრალოს!»... მაშინ მე უჩინოვ: «შენი ჯარში შესვლის დრო აღარ არის, მეტქი: თუ გინდა თავისუფლად მსურველად თხოვლობენ, მეც მინდა ჩაკვარო და წავიდეთ მეტქი»... ამ სიტუაციაზე ალექსანდრე დაკვირვებული, შარბა შეკვარით და მეორე კვირას ჩანისაკენ წავედით. ერთს დღეს ფიცხელი რძი მოგვივიდა, ძალიან გავიძარკვით, რამდენიმე სოფელი ავიდეთ. დაბრუნება რძი დავაპარეთ, ალექსანდრე არსადა სჩნდა, ერთი ამხანაგი წავიყვანე და ძეხს დავუწვეთ, მე წულის გამოღმა და იმან — გაღმით: იქ მრავალა დასოცილი ჩანები ეყარა... ამხანაგმა დამიძახა: «სომონ გაღმა გამოდი, აქ ერთი დამკვარებული უმწვილი კაცი გდის, მარჯვენა ხეჯზედ გიშრის ვრიაღოსანი ასუვიარა»... ამისმა გამგონებ, მაშინათვე თავში შემოვივარ, გაღმა გაველ და რამწამს მკვდარს დავხედე, გიფან რძი საწელა ალექსანდრე იყო!... იმისა მოხუცებული მასხური თვედორეც ზედ დაკვინათ... იქვე საფლავი გავთხარეთ და რძივი მიწას მივაბარეთ!...

სოლომონმა, რომ ეს ანბავი გაათავა, ცრემლები
 გადმოსცვივდა და წარმოსთქვა: «აღუქსანდრე კი
 მკვლარი უნდა იყოს და ლევანი კი ცოცხალიო?»...
 ერთმა ამხანაგმა მიუგო: «უაი იმ სინჯულს, რომ
 ის ცოცხალია! — დღეს-სვალ მოვალევები, უმა და
 მამულს ჩამოართმევენ და შეიქნება კარ-და-კარ მა-
 ტანტალა გლახაკიო; ასეც ამბობენ მოვალევები ცი-
 სეში ჩასმასაც უზარებენო... მეორე ამხანაგმა წარ-
 მოსთქვა: «მე ასე გავიგე, ვითომც ლევან ღვინისა-
 გან დამხვალა!».....

რომელი მართალია ამ უმაწვილებთგანი და რომელი
 მტუანი, ლევანის ვაღში ჩაკარდნაზედ, მე არ
 უწეი, მხოლოდ ეს კა ვიცი რომ, ის გარყვნილი
 და სამაგელი კაცი ისევ ცოცხალია, ადრინდულებ
 ღოთობს, უომარბაზობს და შეეჭნევა!... გარნა რა
 გვარი ბოლო ექნება: კეთილი თუ ბოროტი, —
 თქვენ განსაჯეთ, საუვარედნო წამკითხველნო!.....

